

37693
3479
ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

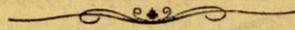
Επιβιβασθέντα αἰθις διὰ μίαν πενταετίαν κατὰ τὸν διαγωνισμὸν τοῦ 1896

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΥΠΟ

ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ Α. ΚΑΚΡΙΔΗ Δ. Φ.

ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

133 x 19.7

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Α. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ

En two...
Utravai...
1897

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

1896

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Α. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΛΑΤΕΙΑ ΑΓΙΩΝ ΘΕΟΔΩΡΩΝ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἀντίτυπον μὴ φέρον ἐν τῇ παρούσῃ σελίδι τὴν ἰδιόχειρον ὑπογρα-
φὴν μου καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ ἐκδότου προσερχόμενον ἐκ τυποκλοπίας
συνεπάγεται τὰς ἐν τοῖς ἀρθροῖς 432 καὶ 371 κ. ἐ. τοῦ Ποινικοῦ Νόμου
ὀριζομένας ποινὰς κατὰ τὸ τυποκλόπου καὶ κατὰ τοῦ δια-
δίδοντος τὰς παρ' ἄλλων παρανόμως γινομένας μετατυπώσεις.

Handwritten signature in purple ink.

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Ἡ κρίσις, ἥς ἡ ἡμετέρα στοιχειώδης Λατινικὴ Γραμματικὴ ἔτυχε παρὰ τῶν κ. κ. κριτῶν τῶν διδακτικῶν βιβλίων ἐν τῷ διαγωνισμῷ τῷ γενομένῳ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος 1894, καὶ ἦν χάριν τοῦ ἀναγνώστου κατωτέρω παρατιθέμεθα, παρεθάρρυνεν ἡμᾶς εἰς τὴν δημοσίευσιν αὐτῆς ἐλπίζοντας ὅτι τὸ ἡμέτερον πονημάτιον, ἐπιγέννημα εὐσυνειδήτου ἐργασίας καὶ τριετοῦς διδασκαλίας τῶν στοιχείων τῆς Λατινικῆς γλώσσης ἐν τῷ Ἑλληνικῷ σχολείῳ, ἔσται βιβλίον ὠφελυμώτατον πρὸς ὃν ὄριστα σκοπόν.

Ἡ κρίσις τῶν κ. κ. κριτῶν ἔχει ὧδε: «Τὸ βιβλίον τοῦτο («Στοιχεῖα Λατινικῆς Γραμματικῆς πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων ὑπὸ Θεοφάνους Κακριδοῦ κτλ.») ἰκανὴν ἐμφαίνει τοῦ συγγραφέως περὶ τε τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν καὶ περὶ τὰ σχολικὰ ἡμῶν πράγματα ἐμπειρίαν, ἥς ἕνεκα τὰ ἐν αὐτῷ διδασκόμενά εἰσι καθ' ὅλου εἰπεῖν τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα ὅσα καὶ οἷα εἶναι πρὸς τὴν ἐν τοῖς ἡμετέροις Ἑλληνικοῖς σχολείοις διδασκαλίαν τῆς Λατινικῆς γλώσσης χρήσιμα.

Ἡ τῶν κανόνων διατύπωσις εἶναι καθ' ὅλου εἰπεῖν καὶ ὀρθὴ καὶ σαφής, ἡ δὲ λέξις οἷα τοιοῦτω βιβλίῳ ἀρμόζει, οὔτε δηλ. λῖαν ἐλληνίζουσα, οὔτε πάλιν ἄνευ ἀνάγκης κακοζήλων καὶ χυδαίων ἐκφράσεων ἐμπεφορημένη, ὡς ἐν ἄλλοις τοιοῦτοις βιβλίοις συμβαίνει.

Κατὰ ταῦτα τὸ βιβλίον τοῦτο θὰ ᾔτο ἄριστον, ἂν μὴ ὑπῆρχον ἐν αὐτῷ ἀστοχήματα τινα, ὀλίγα μὲν, ἀλλ' ὅμως τοιαῦτα ὧν ἕνεκα οὐσιωδῶς ἐλαττοῦται ἡ τοῦ βιβλίου ἀξία». — καὶ καταλέγονται ἐφεξῆς τὰ ὀλίγα ἀστοχήματα, ἀπερ ἡμεῖς πειθόμενοι τῷ εἰσηγητῇ τῆς κρίσεως καὶ σεβαστῷ ἡμῶν διδασκάλῳ κ. Σπυροῖδωνι Βάση ἐπνηρωθώσαμεν. Δι-

μοσιεύοντες δ' ὁμῶς τὴν γραμματικὴν ἡμῶν ἔν ἔτος βραδύτερον τῆς κρίσεως πολλὰς βελτιώσεις ἐπηνέγκομεν εἰς τὸ τοῖς κ. κ. κριταῖς ὑποβληθὲν χειρόγραφον· διότι καὶ διδασκαλία μακροτέρα καὶ νεώτερα ἐπιστημονικὰ βιβλία, ἅπερ εἰς τὴν συγγραφὴν ταύτης συνεβουλεύθημεν, καὶ αὐταὶ αἱ τῶν κ. κ. κριτῶν κρίσεις οὐκ ὀλίγα ἐδίδαξαν ἡμᾶς πρὸς τὴν ἐπιστημονικωτέραν καὶ διδακτικωτέραν τοῦ βιβλίου σύνταξιν.

Ἐν Συκέῃ (Κορινθίας) Ἰουλίου λήγοντος **1895**.

Ο ΣΥΓΓΡΑΦΑΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ ἀξίωμα *dies diem docet* καὶ ἐφαρμόζοντες τοῦτο καὶ περὶ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν Λατινικῆς Γραμματικῆς προβαίνομεν εἰς δευτέραν ἔκδοσιν ταύτης **μετὰ προσθηκῶν καὶ βελτιώσεων**, ἃς ἡ τε ἐπεξεργασία ὑπηγόρευεν ἡμῖν καὶ ἡ ἔκθεσις τῶν κ. κ. κριτῶν τοῦ 1895—1896 ὑπέδειξεν ἀναγκαίως.

Ἐν Κορίνθῳ, Μαΐου μεσοῦντος **1896**.

Ο ΣΥΓΓΡΑΦΑΣ

ΕΤΟΙΧΕΙΑ

ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

Γράμματα τῆς Λατινικῆς Γλώσσης

§ 1. Τὰ γράμματα τῆς Λατινικῆς γλώσσης εἶνε 24, τὰ ἐξῆς·

A	a	ǎ		N	n	έν
B	b	(μ)πέ		O	o	ὀ
C	c	τσέ		P	p	πέ
D	d	(ν)τέ		Q	q	κοῦ
E	e	ἔ		R	r	ἔρ
F	f	ἔφ		S	s	ἔσ
G	g	γκέ		T	t	τέ
H	h	(χ)ἄ		U	u	οῦ
I	i	ἰ		V	v	βαῦ
K	k	κά		X	x	ἔξ
L	l	ἔλ		Y	y	ὀ ψιλόν
M	m	ἔμ		Z	z	ζῆτα

Διαιροῦνται δὲ τὰ γράμματα εἰς φωνήεντα καὶ σύμφωνα· φωνήεντα μὲν εἶνε ἔξ, τὰ ἐξῆς· a, e, i, o, u, y· σύμφωνα δὲ τὰ λοιπά· b, c, d, f, g, k, l, m, n, p, q, r, s, t, v, x, z.

ΣΗΜ. Τὸ h κυρίως εἶνε δασύ πνεῦμα καὶ οὐχὶ γράμμα.

§ 2. Τὰ γράμματα λατινιστὶ λέγονται litterae, τὰ φωνήεντα litterae vocales ἢ καὶ μόνον vocales, καὶ τὰ σύμφωνα litterae consonantes ἢ μόνον consonantes.

§ 3. Α' Φωνήεντα. Τὰ φωνήεντα a, e, i, o, u, y προφέρονται ὡς τὰ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης α, ε, ι, ο, ου, υ.

ΣΗΜ. α' Τὸ φωνήεν i ὅταν εἶναι ἐν ἀρχῇ λέξεως καὶ πρὸ φωνήεντος ἢ ἐν μέσῳ λέξεως μεταξὺ δύο ἄλλων φωνηέντων, ἔχει συμφωνοειδῆ προφοράν (=j)

προφερόμενον ὡς τὸ ἑλληνικὸν γ ἐν ταῖς συλλαβαῖς γε γι: π.χ. ianua, maior (1).

ΣΗΜ. 6' Τὴν προφοράν ταύτην τηρεῖ τὸ ἐν ἀρχῇ λέξεως καὶ πρὸ φωνήεντος i καὶ ὅταν ἡ λέξις αὕτη συνθεθῇ μετ' ἄλλης ὡς: δεύτερον συνθετικὸν μέρος: iustus, in-iustus.

§ 4. Τα φωνήεντα κατὰ τὴν ποσότητα εἶναι πού μὲν βραχέα, πού δὲ μακρὰ διακρινόμενα διὰ τῶν αὐτῶν σημείων, τοῦ μακροῦ — καὶ τοῦ βραχέος — litterā, vocālis, poēta, vīrilis.

ΣΗΜ. Πότε φωνῆέν τι εἶναι μακρὸν καὶ πότε βραχὺ εἶναι δύσκολον νὰ ὀρισθῇ διὰ κανόνων ἀνευ πολλῶν ἐξαιρέσεων· με' ὀλιγίστας ἐξαιρέσεις εἶναι ὁ ἕξῃς κανὼν.

§ 5. Φωνῆεν πρὸ ἄλλου φωνήεντος ἢ πρὸ ἡ μόνου, μεθ' ὃ ν' ἀκολουθῇ πάλιν φωνῆεν, εἶναι βραχὺ: deus, filius, contrāho (2).

§ 6. Αἱ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης εἰλημμέναί λέξεις τηροῦσι τὴν αὐτὴν ποσότητα τῶν συλλαβῶν καὶ ἐν τῇ λατινικῇ· τονίζονται δ' ὅμως συμφώνως πρὸς τοὺς κανόνας τῆς Λατινικῆς γλώσσης (§ 11) π.χ. Μενέλαος—Mēnelā'us, Αἰνείας—Aenē'as.

ΣΗΜ. Ἀντὶ τοῦ η τῆς Ἑλληνικῆς ἢ Λατινικῆς ἔχει ἔ, Ὅμηρος—Homērus.

Ἀντὶ τοῦ ω ἔχει ὀ, Κύκλωπες=Cyclopēs.

Ἀντὶ τῆς διφθόγγου ει ἔχει ἔ ἢ i· Αἰεΐας—Aenēas, Ἀριστείδης=Aristīdes.

Ἀντὶ τῆς ου ἔχει ῠ, Θρασύβουλος—Thrasybūlus.

§ 7. Δίφθογγοι (diphthongi). Διφθόγγους ἢ Λατινικῆ γλώσσα ἔχει τὰς ἕξῃς: ae, au, eu, oe.

Ἡ μὲν ae ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν ἑλληνικὴν αι καὶ προφέρεται ὡς αὐτή: π.χ. musae (προφ. μουζαι)=μουσαι, Aegyptus.

Ἡ au καὶ eu ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὰς ἑλληνικὰς αυ καὶ ευ προφερόμεναι περίπου ὡς αὐταί, στρεγγυλουμένου πως τοῦ στόματος π.χ. nauta (προφ. ναούτα) = ναῦτις, Europa (προφ. Ἐουρόπα) = Εὐρώπη.

Ἡ δὲ oe ἀντιστοιχεῖ μὲν πρὸς τὴν ἑλληνικὴν οι, προφέρεται δ' ὅμως ὡς ε μακρὸν π.χ. Boeotia=Βοιωτία.

(1) Ἐξαιρέσιν ἀποτελεῖ ἡ ἀντωνυμία ii, ἡ μετοχὴ iens, τὰ κύρια ὀνόματα Iulus, Ioras καὶ πᾶσαι αἱ ἑλληνικαὶ λέξεις Io, iambus κτλ., ἐν αἷς τὸ i φωνῆεν ὄν ἀποτελεῖ ἴδιαν συλλαβήν.

(2) Αἱ ἐξαιρέσεις δηλωθῆσονται ἐν τῷ οἰκείῳ ἐκαστῇ τόπῳ.

ΣΗΜ. Τὸ ae καὶ oe δὲν ἀποτελοῦσι δίφθογγον εἰς τὰς ἐξῆς περιστάσεις :
α') ὅταν ἢ ἀμφοτέρω τὰ φωνήεντα ταῦτα ἢ τὸ ἕτερον τούτων εἶναι μακρόν :
aēr, roēma· β') τὸ oe ἐν συνθέσει ὅταν τὸ μὲν ο ἀνήκη εἰς τὸ πρῶτον συνθε-
τικόν, τὸ δὲ e εἰς τὸ δευτέρον : eo-eo· καὶ γ') ὅταν τὸ e ἔχη διαλυτικὰ σημεῖα :
Simoēnta, aēneus.

§ 8. Β' Σύμφωνα, προφορά αὐτῶν.

Τὸ b προφέρεται ὡς τὸ ἑλληνικὸν μπ εἰς τὰς λέξεις *μπίρα, μπά-
μυες* μὴ ἀκουομένου δηλονότι παντάπασι ἐνρίνου φθόγγου μ : π. χ. *barba* (μπάρμπας) = πώγων.

Τὸ c προφέρεται ὡς τὸ ἑλληνικὸν κ, π. χ. *cras, cacūmen, cornu, causa, lac.* Πρὸ τῶν φωνηέντων δ' ὅμως e, i, y καὶ τῶν διφθόγγων ae, eu, oe προφέρεται ὡς τσ, π. χ. *Cicero, Cyrus, caelum, ceu, coena.*

Τὸ d προφέρεται ὡς τὸ ἑλληνικὸν ντ εἰς τὰς λέξεις *ντουλάπι, ντο-
μάτα*, μὴ ἀκουομένου δηλονότι παντάπασι ἐνρίνου φθόγγου ν, π. χ. *do, durus* (ντοῦρος) = στερεός.

Τὸ f, k, l, m, n, p, r καὶ x προφέρονται ὡς τὰ ἑλληνικὰ φ, κ, λ, μ, ν, π, ρ καὶ ξ, π. χ. *femina, kalendae, pater, axon.*

Τὸ g προφέρεται ὡς τὸ ἑλληνικὸν γκ ἐν τῇ λέξει *Γκίκας*, χωρὶς δηλ. νὰ ἀκούηται ἔνρινος φθόγγος ν π. χ. *genus, lego.* Μετὰ δὲ τοῦ u, ἐὰν ἀκολουθῇ καὶ ἕτερον φωνήεν, ὅπερ μίαν μετὰ τοῦ gu συλλαβὴν ν' ἀποτελῇ, προφέρεται ὡς γκβ, π. χ. *lin-gua·* ἀλλὰ *ar-gu-o,* διότι τὸ o ἀποτελεῖ ἰδίαν συλλαβὴν.

Τὸ q συνοδεύεται πάντοτε ὑπὸ τοῦ φωνήεντος u, μεθ' οὔ προφέρεται ὡς κβ : *aqua* (ἄκβα) = ὕδωρ

Τὸ s προφέρεται ὡς τὸ ἑλληνικὸν σ, π. χ. *salus·* εὐρισκόμενον δ' ὅμως ἀπλοῦν μεταξὺ δύο φωνηέντων ἢ διφθόγγων προφέρεται ὡς ζ : *musa, Caesar, causae.*

Τὸ t προφέρεται ὡς τὸ ἑλληνικὸν τ, π. χ. *totus.*

Ἡ συλλαβὴ δ' ὅμως ti πρὸ φωνήεντος προφέρεται ὡς τσι, π. χ. *oratio.* Ἐχει δὲ καὶ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ τὸ t τὴν φυσικὴν προφοράν του·

α') ὅταν τῆς συλλαβῆς ti προηγῆται s ἢ x ἢ ἕτερον t π. χ. *quae-
stio, mixtio, Attius.*

β') ὅταν τὸ i τῆς συλλαβῆς ti εἶναι μακρόν : π. χ. *totius.*

γ') εἰς τὰς ἑλληνικὰς λέξεις : π. χ. Boeotia, Miltiades.

δ') ὅταν ἐμφανίζηται ἐν τῇ κλίσει, ἰδίᾳ τῆς γενικῆς πληθυντικῆς :

π. χ. lis-litium, mons-montium.

Τὸ ν προφέρεται ὡς τὸ ἑλληνικὸν ε : π. χ. vir, via.

Τὸ ζ προφέρεται ὀλίγον τραχύτερον τοῦ ἑλληνικοῦ ζ (ὡς τζ) : π. χ. zona.

§ 9. Διαιρέσεις τῶν συμφώνων. Τὰ σύμφωνα διαίρουνται εἰς ἄφωνα b, c, d, g, k, p, q, t, εἰς ὑγρά, l, r, εἰς ἔνρινα, m, n, εἰς συριστικά (ἤχηρά) s, v, f, καὶ εἰς διπλᾶ x καὶ z.

Τὰ ἄφωνα ὑποδιαίρουνται εἰς οὐρηνισκόφωνα c, g, k, q, εἰς χειλόφωνα p, b, καὶ ὀδοντόφωνα d, t.

§ 10. Τὰ ἑλληνικὰ δασέα θ, φ, χ ἐν τῇ Λατινικῇ γλώσσῃ ἀποδίδονται διὰ τῶν th, ph, ch : π. χ. Ἀθῆναι-Athēnae, Φιλόχορος-Philochorus.

Τὸ δὲ ἀρκτικὸν ῥ τῆς Ἑλληνικῆς ἐν τῇ Λατινικῇ ἀποδίδεται διὰ τοῦ rh, Ῥόδος-Rhodus, καὶ τὰ ἐν μέσῳ λέξεως ρρ διὰ τοῦ rrrh : Πύρρος-Pyrrhus.

ΣΗΜ. Οἱ περὶ συλλαβῶν καὶ συλλαβισμοῦ κινῶνες τῆς Λατινικῆς γλώσσῃς εἶναι οἱ αὐτοὶ πρὸς τοὺς τῆς Ἑλληνικῆς.

Τονισμὸς τῶν Λατινικῶν λέξεων

§ 11. Ἐπὶ τῶν λέξεων τῆς Λατινικῆς γλώσσῃς οὐδὲν σημεῖον τίθεται εἰς δῆλωσιν τοῦ τόνου, μεθ' οὗ ἐκάστη συλλαβὴ προφέρεται. Ὅθεν διὰ νὰ τονίζωμεν ὀρθῶς αὐτάς πρέπει νὰ γνωρίζωμεν τοὺς ἐξῆς κανόνας :

α') Λέξις δισύλλαβος δέχεται τὸν κύριον τόνον πάντοτε ἐπὶ τῆς παραληγούσης : pater, puer.

β') Λέξις πολυσύλλαβος δέχεται τὸν κύριον τόνον ἐπὶ τῆς παραληγούσης μὲν, ἐὰν αὕτη εἶναι μακρά, φύσει ἢ θέσει : corōna, regīna, puēlla, patērnus, complēxus. Ἐπὶ τῆς προπαραληγούσης δέ, ἐὰν ἡ παραλήγουσα εἶναι βραχεῖα : fēmīna, filius.

§ 12. Ἡ παραλήγουσα θεωρεῖται συνήθως βραχεῖα ὡς πρὸς τὸν τονισμόν, ὅταν ἔχῃ βραχὺ φωνῆεν πρὸ δύο συμφώνων, ὧν τὸ πρῶτον νὰ

εἶναι ἄρωνον καὶ τὸ δεύτερον ὕγρον: vólucres, ténébrae, ímpí-gra, Péricles, rupíçäpra.

Σημεῖα στίξεως

- § 13. Τὰ ἐν τῇ Λατινικῇ ἐν χρῆσει σημεῖα στίξεως εἶναι τὰ ἐξῆς:
α' ἡ τελεία στιγμή	.	(punctum)
β' τὸ κῶλον	:	(colon)
γ' τὸ ἡμίκωλον	;	(punctum et comma)
δ' τὸ κόμμα	,	(còmma)
ε' τὸ ἐρωτηματικόν	?	(signum interrogatìōnis)
ς' τὸ ἐπιφωνηματικόν	!	(signum exclamatìōnis).

ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

§ 14. Τὰ μέρη τοῦ λόγου (partes oratìōnis) ἐν τῇ Λατινικῇ γλώσσῃ εἶναι ὀκτώ· ὄνομα οὐσιαστικόν (nomen substantivum), ὄνομα ἐπίθετον (nomen adiectivum), ἀντωνυμία (pronomen), ῥῆμα (verbum), ἐπίρρημα (adverbium), πρόθεσις (praepositio), σύνδεσμος (coniunctio) καὶ ἐπιφώνημα (interiectio).

Τούτων τὰ μὲν πρῶτα τέσσαρα εἶναι κλιτά (declinabilia). τὰ δὲ λοιπὰ ἀκλιτά (indeclinabilia).

§ 15. Θέμα καὶ κατάληξις. Τῶν κλιτῶν μερῶν τοῦ λόγου τὸ κατὰ τὴν κλίσιν ἐν τέλει μεταβαλλόμενον μέρος ὀνομάζεται κατάληξις, τὸ δὲ μὴ μεταβαλλόμενον λέγεται θέμα.

Κλιτὰ μέρη τοῦ λόγου

Ὄνόματα

§ 16. Παρεπόμενα τῶν ὀνομάτων¹ εἶναι γένος, ἀριθμός, πτώσις καὶ κλίσις.

(1) Γενικῶς ὀνόματα λέγονται τὰ οὐσιαστικά, τὰ ἐπίθετα, τὰ ἀριθμητικά καὶ αἱ ἀντωνυμῖαι.

Α'. Γένος (genus). Καὶ τῶν ὀνομάτων τῆς Λατινικῆς γλώσσης τὰ γένη εἶναι, ὡς καὶ τῶν τῆς Ἑλληνικῆς, τρία, ἀρσενικὸν (masculinum), θηλυκὸν (femininum) καὶ οὐδέτερον (neutrum).

§ 17. Το γένος τῶν οὐσιαστικῶν ¹ διακρίνεται ἤτοι ἐκ τῆς σημασίας ἢ ἐκ τῆς καταλήξεως ². Ἐκ τῆς σημασίας διακρίνεται ὡς ἐξῆς·
α' Ἀρσενικὰ εἶναι :

1) τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν καὶ ἀρσενικῶν ὄντων: Caesar=ὁ Καῖσαρ, taurus=ταῦρος.

2) τὰ ὀνόματα τῶν μηνῶν τοῦ ἔτους: Ianuarius, Februarius, Aprilis.

3) τὰ τῶν ἀνέμων καὶ ποταμῶν: Auster=Nότος, Sequāna = Σηκουάνας.

ΣΗΜ. Allia (ποταμὸς Ἰταλίας) καὶ Matrona (ποταμὸς Γαλλίας) εἶναι γένη θηλυκοῦ.

β' Θηλυκὰ εἶναι τὰ ἐξῆς·

1) τὰ ὀνόματα τῶν γυναικῶν καὶ θηλυκῶν ὄντων: Hecūba=Ἑκάβη, mater=μήτηρ, capra=αἴζι.

2) τὰ ὀνόματα τῶν δένδρων: populus = λεύκη, malus = ἡ μηλέα³.

γ' Οὐδέτερα δὲ εἶναι τὰ ἐξῆς·

1) πάντα τὰ ἀκλιτα οὐσιαστικά: fas = ὄσιον, nefas = ἀνόσιον.

2) πᾶσα λέξις ὧ, πρᾶγμα θεωρουμένη ἢ ὑπὸ τὴν ἐξωτερικὴν μορφήν της ἐξεταζομένη: docere est meum, discere tuum: τὸ μὲν διδάσκειν ἐστὶν ἐμόν, σὸν δὲ τὸ μαθάνειν: arx monosyllabum est: τὸ arx εἶναι μονοσύλλαβον· ei est rectius quam ii = τὸ ei εἶναι ὀρθότερον ἢ τὸ ii.

§ 18. Οὐδέτερου γένους εἶναι καθόλου καὶ τὰ ὀνόματα τῶν καρπῶν τῶν δένδρων καὶ τὰ τῶν μετᾶλλων: malum=τὸ μήλον, pirum

(1) Περὶ γένους ἐπιθέτων I 96 § 45.

(2) Περὶ τῆς ἐκ τῆς καταλήξεως διακρίσεως τοῦ γένους ἐροῦμεν ἐν ἐκάστη τῶν κλίσεων ἰδίᾳ.

(3) Τὸ γένος τῶν πόλεων, νήσων καὶ χωρῶν τῶν μὲν κυρίως Λατινικῶν λέξεων ὀρίζεται ἐκ τῆς καταλήξεως· π. γ. Roma θηλ. Latium οὐδ., Praeneste οὐδ. κτλ., τῶν δὲ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰλημμένων εἶναι τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ τῶν πρωτοτύπων (§ 49).

= τὸ ἄπιον, arbūtum = τὸ κόμαρον· aes = ὁ χαλκός, ferrum = ὁ σίδηρος.

§ 19. Τὰ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης εἰλημμένα ὀνόματα τηροῦσι καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ τὸ αὐτὸ γένος: methodus (θηλ.) = ἡ μέθοδος, pelagus (οὐδ.) = τὸ πέλαγος, Styx (θηλ.) = ἡ Στύξ, Lethe (θηλ.) = ἡ Λήθη, Aegyptus (θηλ.) = ἡ Αἴγυπτος, Pontus (ἄρσ.) = ὁ Πόντος κτλ.

§ 20. Οὐσιαστικά ἔχοντα ἓνα μόνον τύπον διὰ τὸ ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν γένος λέγονται κοινά (communia): civis = ὁ πολίτης, ἡ πολίτις, canis = ὁ κύων, ἡ κύων.

§ 21. Τὰ ὀνόματα τῶν ζώων συνήθως ἔχουσιν ἓν μόνον γραμματικὸν γένος εἰς δῆλωσιν ἀμοιτέρων τῶν φυσικῶν γενῶν: lepus (ἄρσ.) = ὁ λαγός, aquila (θηλ.) = ὁ ἀετός. Τὰ ὀνόματα ταῦτα λέγονται ἐπίκοινα (epicoena).

ΣΗΜ. Πρὸς διάκρισιν τοῦ φυσικοῦ γένους παραλαμβάνονται τὰ ἐπίθετα mas ἢ masculus = ἄρρην καὶ femina = θήλεια: vulpes mascula = ἡ ἄρρην ἀλώπηξ, femina piscis = ὁ θῆλος ἰχθύς.

§ 22. Τὰ δ' ἔχοντα ἰδίαν κατάληξιν δι' ἑκάτερον τῶν γενῶν, ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν, οὐσιαστικά λέγονται Λατινιστὶ mobilia καὶ ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὰ διγενῆ οὐσιαστικά τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης: rex-regina = βασιλεὺς-βασίλισσα, leo-leaena = λέων-λέαινα.

Β' Ἀριθμός (numerus). Οἱ ἀριθμοὶ εἶναι δύο μόνον, ἐνικός (singularis) καὶ πληθυντικός (pluralis).

Γ' Πτώσις (casus). Αἱ πτώσεις εἶναι ἕξ: ὀνομαστικὴ (nominativus), γενικὴ (genetivus), δοτικὴ (dativus), αἰτιατικὴ (accusativus), κλητικὴ (vocativus) καὶ ἀφαιρετικὴ (ablativus).

Δ' Κλίσις (declinatio). Τὰ ὀνόματα τῆς Λατινικῆς γλώσσης κλίνονται κατὰ πέντε κλίσεις διακρινομένας ἐν τῶν κατάληξεων, αἵτινες εἶναι αἱ ἑξῆς:

Numerus Singularis

	Κλ. α'	Κλ. β'	Κλ. γ'	Κλ. δ'	Κλ. ε'		
Nom.	a	us (ἄρ.θ.)	um (οὐδ.)	— ἡ s (ἄρ.θ.) — (οὐδ.)	us (ἄρ.θ.) u (οὐδ.)	es	
Gen.	ae	i	is	us	u	ei	
Dat.	ae	o	i	ui	u	ei	
Acc.	am	um	em (im)	um	u	em	
Voc.	a	e	um	— ἡ s	us	u	es
Abl.	a	o	e(i)	u	u	e	

Numerus Pluralis

Nom.	ae	i	a	es	a (ia)	us	ui	es
Gen.	arum		orum		um (ium)	uum		orum
Dat.	is		is		ibus	ibus (ibus)		ibus
Acc.	as	os	a	es	a (ia)	us	ua	es
Voc.	ae	i	a	es	a (ia)	us	ua	es
Abl.	is		is		ibus	ibus (ibus)		ibus

Γενικαὶ παρατηρήσεις περὶ τῶν κλίσεων

α' Ἡ κλητικὴ ἑκατέρου τῶν ἀριθμῶν εἶναι ἡ αὐτὴ τῆ ὀνομαστικῆ τοῦ ἰδίου ἀριθμοῦ, πλὴν τῆς ἐνικῆς κλητικῆς τῶν εἰς us δευτεροκλίτων.

β' Ἡ ἀφαιρετικὴ τοῦ πληθυντικοῦ εἶναι ἡ αὐτὴ πάντοτε τῆ δοτικῆ τοῦ ἰδίου ἀριθμοῦ.

γ' Τὰ οὐδέτερα ὡς καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ, ἔχουσι τὴν αὐτὴν κατάληξιν διὰ τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν ἑκατέρου ἀριθμοῦ.

δ' Τῶν οὐδετέρων ἡ ὀνομαστικὴ, αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ τοῦ πληθυντικοῦ λήγουσι πάντοτε εἰς a.

Πρώτη κλίσις

§ 23. Τὰ ὀνόματα τῆς πρώτης κλίσεως εἶναι ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ λήγοντα ἐν τῇ ἐνικῇ ὀνομαστικῇ εἰς a καὶ κλινόμενα κατὰ τὸ ἐξῆς παράδειγμα.

Singularis

Pluralis

Nom.	mens-a (τράπεζα)	mens-ae
Gen.	mens-ae	mens-orum
Dat.	mens-ae	mens-is
Acc.	mens-am	mens-as
Voc.	mens-a	mens-ae
Abl.	mens-a	mens-is

§ 24. Τὰ θηλυκὰ ὀνόματα dea=θεὰ καὶ filia = θυγάτηρ ἐν τῇ δοτικῇ καὶ ἀφαιρετικῇ τοῦ πληθυντικοῦ, ἐπειδὴ συμπίπτουσι πρὸς τὰ ἀρσενικά αὐτῶν (deus = θεός, filius = υἱός), ὅταν δὲν διακρίνηται

ἄλλως τὸ γένος, πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως λήγουσιν εἰς -ābus ἀντι -is : π. χ. εἰς τὰς φράσεις : deis deabusque=τοῖς θεοῖς καὶ ταῖς θεαῖς, filiis et filiabus=τοῖς υἱοῖς καὶ ταῖς θυγατράσι.

§ 25. Εἰς τὴν πρώτην κλίσειν ἀνήκουσι καὶ Ἑλληνικά τινα ὀνόματα λήγοντα εἰς -as καὶ -es ἄρσενικά, καὶ εἰς -e θηλυκά καὶ κλινόμενα ἐν μὲν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ ὡς καὶ τὰ λοιπὰ Λατινικά ὀνόματα, ἐν δὲ τῷ ἐνικῷ κατὰ τὰ ἐξῆς παραδείγματα.

Nom.	Aenē-as	Pers-es	Penelop-e
Gen.	Aene-ae	Pers-ae	Penelop-es
Dat.	Aene-ae	Pers-ae	Penelop-ae
Acc.	Aene-am	Pers-am	Penelop-en
Voc.	Aene-a	Pers-a	Penelop-e
Abl.	Aene-a	Pers-a	Penelop-a

ΣΗΜ. Ἐντὶ Penelope, -es λέγεται καὶ Penelopa, -ae.

Γένος πρωτοκλίτων. Τῶν ὀνομάτων τῆς πρώτης κλίσεως τὰ μὲν τῶν ἀνδρῶν, ἄρσενικῶν ὄντων καὶ ποταμῶν εἶναι διὰ τὴν σημασίαν ἄρσενικά (§ 17, α'), πάντα δὲ τὰ λοιπὰ θηλυκά.

Δευτέρα κλίσις

§ 26. Ἡ δευτέρα κλίσις περιλαμβάνει ὀνόματα ἄρσενικά καὶ θηλυκά λήγοντα εἰς -us καὶ οὐδέτερα εἰς -um. Κλίνονται δὲ ταῦτα κατὰ τὰ ἐξῆς παραδείγματα.

<i>Singularis</i>	
Nom.	equ-us (ἄρσ. ἵππος) don-um (οὐδ. δῶρον)
Gen.	equ-i don-i
Dat.	equ-o don-o
Acc.	equ-um don-um
Voc.	equ-e don-um
Abl.	equ-o don-o

Pluralis

Nom.	equ-i	don-a
Gen.	equ-ōrum	don-ōrum
Dat.	equ-is	don-is
Acc.	equ-os	don-a
Voc.	equ-i	don-a
Abl.	equ-is	don-is

§ 27. Ἀρσενικά τινα ὀνόματα οὐδεμίαν ἔχουσι κατάληξιν ἐν τῇ ἐνικῇ ὀνομαστικῇ, ἀλλὰ μόνον τὸ θέμα, κλινόμενα ὡς ἐξῆς·

Singularis

Nom.	puer (παῖς)	vir (ἄνθρωπος)
Gen.	puer-i	vir-i
Dat.	puer-o	vir-o
Acc.	puer-um	vir-um
Voc.	puer	vir
Abl.	puer-o	vir-o

Pluralis

Nom.	puer-i	vir-i
Gen.	puer-ōrum	vir-ōrum
Dat.	puer-is	vir-is
Acc.	puer-os	vir-os
Voc.	puer-i	vir-i
Abl.	puer-is	vir-is

§ 28. Παρατηρήσεις. α' Τῶν ἐν τῇ ἐνικῇ ὀνομαστικῇ εἰς -er ληγόντων ὀνομάτων τὰ πλείεστα συγκόπτουσι τὸ e τοῦ θέματος ἐν ταῖς λοιπαῖς πτώσεσι (πλὴν τῆς ἐνικῆς κλητικῆς) κατὰ τὸ ἐξῆς παράδειγμα :

Nom.	ager (ὁ ἀγρός)	agr-i
Gen.	agr-i	agr-ōrum
Dat.	agr-o	agr-is
Acc.	agr-um	agr-os
Voc.	ager	agr-i
Abl.	agr-o	agr-is

ΣΗΜ. Τὰ τηρῶντα τὸ ε τοῦ θέματος εἶνε ὀλίγα, τὰ ἐξῆς· puer=παῖς, Liber=Διόνυσος, liberi (πληθ.)=τὰ τέκνα, gener=γαμβρός, socer=πενθερός καὶ vesper=ἑσπέρα⁽¹⁾.

Β' Ἡ ἐνικὴ κλητικὴ τῶν εἰς -ius (aius, eius) κυρίων ὀνομάτων καὶ τοῦ filius λήγει εἰς -i ἀντὶ -ie π. χ. Tullius-Tulli, Gaius-Gai, Pompeius-Pompēi, filius-fili.

ΣΗΜ. Τὸ α καὶ ε τῶν εἰς aius καὶ eius ληγόντων ἐν τοῖς τόποις τῆς κλητικῆς (Cai-Pompēi) εἶναι παρὰ τὸν κανόνα (§ 5) μακρά.

Γ' Τὸ deus=θεὸς κλίνεται ὡδε :

Sing. Nom. deus, Gen. dei, Dat. deo, Acc. deum, Voc. deus, Abl. deo. — Plur. Nom. dei (dii) καὶ di, Gen. deorum, Dat. deis (diis) καὶ dis, Acc. deos, Voc. dei (dii) καὶ di, Abl. deis (diis) καὶ dis.

§ 29. Τὰ Ἑλληνικὰ ὀνόματα εἰς -ος καὶ -ον ἐν τῇ Λατινικῇ λήγουσιν εἰς -us καὶ -um. Ὁμηρος—Homerus, Ἴλιον—Ilium.

Τὰ δὲ εἰς -ρος λήγοντα καὶ σύμφωνα πρὸ αὐτοῦ ἔχοντα λήγουσιν εἰς -er. Ἀλέξανδρος—Alexander, Ἀντίπατρος—Antipater. Σπανιώτερον δὲ καὶ εἰς -rus· Κόδρος—Codrus, Κάσσανδρος—Cassander καὶ Cassandrus.

Γένος δευτεροκλίτων. Τὰ μὲν εἰς -us (-er καὶ -ir) εἶναι ἀρσενικά, τὰ δὲ εἰς -um οὐδέτερα.

Ἐξαιρέσεις. Ἐκ τῶν εἰς -us θηλυκὰ μὲν εἶναι :

α' alvus=κοιλία, humus=γῆ καὶ τινα ἄλλα σπανιώτερα.

β' Τὰ ὀνόματα τῶν δένδρων διὰ τὴν σημασίαν (§ 17, β').

γ' Τὰ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰλημμένα θηλυκὰ (§ 19).

Οὐδέτερα δὲ εἶναι τὸ virus=δηλητήριο, vulgus=ὄχλος καὶ pelagus=πέλαγος (ὡς ἕλλην. § 19).

Τρίτη κλίσις

§ 30. Ἡ τρίτη κλίσις περιλαμβάνει ὀνόματα ἀρσενικά, θηλυκὰ καὶ οὐδέτερα λήγοντα ἐν τῇ ἐνικῇ ὀνομαστικῇ εἰς τὰ φωνήεντα a, e, o καὶ τὰ σύμφωνα c, l, n, r, s, t, x.

(1) Περί τῶν ἐπιθέτων ἰδὲ § 46 α'.

§ 31. Περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς·

α' Τῶν ἐχόντων χαρακτηῖρα ὑγρὸν (l, r), n ἢ s ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ εἶναι αὐτὸ τὸ θέμα, ὅπερ εὐρίσκουμεν ἐν τῇ γενικῇ ἀποκόπτοντες τὴν κατάληξιν (is) consul-is γενικὴ, consul ὀνομαστικὴ amor-is, amor.

ΣΗΜ. Τινὰ τῶν ἐχόντων χαρακτηῖρα n ἀποβάλλουσι καὶ τοῦτον ἐν τῇ ὀνομαστικῇ, leon-is leo.

β' Τῶν ἐχόντων χαρακτηῖρα ἄφωρον (i, e, d, g, p, t) ἢ m ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν ἡ ὀνομ. προσλαμβάνει s : urb-is, ὀνομ. urb-s hiem-is, ὀνομ. hiem-s. Τότε δὲ τὰ μὲν ὀδοντόφωνα d καὶ t πρὸ τοῦ s ἀποβάλλονται, π. χ. lapid-is, ὀνομ. lapī-s, aetat-is, ὀνομ. aeta-s, τὰ δὲ οὐρανισκόφωνα c καὶ g μετὰ τοῦ s ἀποτελοῦσιν x, π. χ. duc-is duc-s dux, reg-is reg-s rex.

ΣΗΜ. Ἐνίοτε τρέπεται καὶ τὸ i τοῦ θέματος τὸ πρὸ τοῦ χαρακτηῖρος εἰς -e ἐν τῇ ὀνομαστικῇ milit-is ὀνομ. miles: flamin-is flamen.

§ 32. Κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν κλίνονται καὶ τινὰ ἰσοσύλλαβα λήγοντα ἐν τῇ ἐνικῇ ὀνομαστικῇ εἰς -es καὶ -is, ἀρσ. καὶ θηλ. καὶ εἰς -e οὐδ.

Κλίνονται δὲ τὰ τριτόκλιτα κατὰ τὰ ἑξῆς παραδείγματα.

Α' Ἀρσενικά καὶ θηλυκά (1)

α' Ὀνόματα ὧν ἡ ὀνομαστικὴ εἶναι αὐτὸ τὸ θέμα.

Singularis

Nom	consul	amor	mus	leo
Gen.	consul-is	amor-is	mur-is (2)	leon-is
Dat.	consul-i	amor-i	mur-i	leon-i
Acc.	consul-em	amor-em	mur-em	leon-em
Voc.	consul	amor	mus	leo
Abl.	consul-e	amor-e	mur-e	leon-e

(1) Ἐπειδὴ κατὰ τὴν κλίσιν δὲν διαφέρουσι τὰ θηλυκὰ τῶν ἀρσενικῶν, δὲν ἐχωρίσθησαν οὐδὲ τὰ παραδείγματα εἰς ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ γένους.

(2) Τὸ s τοῦ θέματος ἐν τῷ mu — muris ἐτρέπη μετὰξὺ δύο φωνηέντων εἰς r muris ἀντὶ mus's. Πρὸβλ. Ἑλλ. μῦς-μυτ-ῆς-μυός.

Pluralis

Nom.	consul-es	amor-es	mur-es	leon-es
Gen.	consul-um	amor-um	mur-um	leon-um
Dat.	consul-ibūs	amor-ibus	mur-ibus	leon-ibus
Acc.	consul-es	amor-es	mur-es	leon-es
Voc.	consul-es	amor-es	mur-es	leon-es
Abl.	consul-ibus	amor-ibus	mur-ibus	leon-ibus

Κατὰ τὸ consul = ὕπατος κλίνεται καὶ τὸ sol = ἥλιος, exul = ἐξόριστος κτλ.

Κατὰ τὸ amor = ἔρωσ κλίνεται καὶ τὸ labor = ^{πένον}ἐπάγνος, color = χρῶμα, honor = τιμὴ, seror = ἰδέσθῃ, τὰ λήγοντα εἰς ur γεν. uris, π. χ. augur-uris = οἰωνοσκόπος, fur = κλέπτης, καὶ τὰ εἰς er γεν. eris, π. χ. mulier-eris = γυνή, carcer = φυλακή.

Κατὰ τὸ mis = μῦς κλίνεται καὶ τὸ tellus-uris = ἡ γῆ, mos-moris = ἥθος, flos = ἄνθος, ros = δρόσος.

Κατὰ τὸ leo = λέων κλίνεται καὶ τὸ sermo = διάλογος, praedo = ληστής, laco = λάκων καὶ τὰ εἰς io γεν. ionis: oratio-ionis = λόγος.

Ἔ' Ὀνόματα λαμβάνοντα s ἐν τῇ ὀνομαστικῇ.

Singularis

Nom.	urb-s	aeta-s	mon-s
Gen.	urb-is	aetāt-is	mont-is
Dat.	urb-i	aetat-i	mont-i
Acc.	urb-em	aetat-em	mont-em
Voc.	urb-s	aeta-s	mon-s
Abl.	urb-e	aetat-e	mont-e

Pluralis

Nom.	urb-es	aetat-es	mont-es
Gen.	urb-ium	aetat-um	mont-ium
Dat.	urb-ibus	aetat-ibus	mont-ibus
Acc.	urb-es	aetat-es	mont-es
Voc.	urb-es	aetat-es	mont-es
Abl.	urb-ibus	aetat-ibus	mont-ibus

Κατὰ τὸ urbs = πόλις κλίνεται καὶ τὸ stirps = βλά.

Κατὰ τὸ aetas = ἡλικία κλίνονται α') πάντα τὰ εἰς as γεν. ātis: civitas

atis=πολιτεία· β') τὰ εἰς us γεν. ūtis : virtus-utis=ἀρετή· γ') τὰ εἰς os· γεν. ōtis : nepos-otis=ἔγγονος, sacerdos=ιερέως· δ') τὰ εἰς es γεν. etis. aris-ētis=κρίως, quies-ētis=ἡσυχία.

Κατὰ τὸ mons=ὄρος κλίνονται : α') πάντα τὰ εἰς ns γεν. ntis : fons = πηγή. pens=γέφυρα, mens=διάνοια, dens=ὄδους, gens=γένος· β') τὰ εἰς rs γεν. rtis· pars γεν. part-is=μέρος, ars=τέχνη, mors=θάνατος, cohors= τάγμα, ἢ κοόρτις.

Singularis

Nom.	lapi-s	nox	dux	rex
Gen.	lapid-is	noct-is	duc-is	reg-is
Dat.	lapid-i	noct-i	duc-i	reg-i
Acc.	lapid-em	noct-em	duc-em	reg-em
Voc.	lapi-s	nox	dux	rex
Abl.	lapid-e	noct-e	duc-e	reg-e

Pluralis

Nom.	lapid-es	noct-es	duc-es	reg-es
Gen.	lapid-um	noct-ium	duc-um	reg-um
Dat.	lapid-ibus	noct-ibus	duc-ibus	reg-ibus
Acc.	lapid-es	noct-es	duc-es	reg-es
Voc.	lapid-es	noct-es	duc-es	reg-es
Abl.	lapid-ibus	noct-ibus	duc-ibus	reg-ibus

Κατὰ τὸ lapis=λίθος κλίνονται καὶ τὰ ἐξ ἧς :

α') pyramis=πυραμῖς, tyrannis=τυραννίς, cuspis=αἰχμή· β') τὰ εἰς es· γεν. edis : pes-pedis=πούς : heres-ōdis=κληρονόμος, merecs-ōdis=μισθός· γ') τὰ εἰς us γεν. udis : laus-lauidis=ἔπαινος, pecus=κτῆνος, fraus dis (γεν. πληθ. fraudum καὶ fraudium)=ἀπάτη, palus-ūdis=ἔλος, καὶ τὸ custos-ōdis=φύλαξ.

Τὸ nox=νύξ ἐσχηματίσθη ὡς καὶ τὸ ἑλληνικὸν νύξ· noct-is noct-s noct-s· νοκτὸς-νύκτ-ς-νύκς-νύξ.

Κατὰ τὸ dux=ἡγεμῶν κλίνεται καὶ τὸ pax=εἰρήνη, vox=φωνή, nux=κόρυς, lux=φῶς, nex=φόνος καὶ arx-arcis (γεν. πληθ. arcium)=ἀκρόπολις.

Κατὰ τὸ rex=βασιλεὺς κλίνεται καὶ τὸ lix=νόμος, grex=ἀγέλη, frux = κερπὸς καὶ coniux=σύζυγος.

*Ὄνόματα ἐν οἷς τὸ *i* τοῦ θέματος τρέπεται εἰς *e* ἐν τῇ ὀνομαστικῇ.

Singularis

Nom.	flamen	mile-s	iudex
Gen.	flamīn-is	milit-is	iudic-is
Dat.	flamin-i	milit-i	iudic-i
Acc.	flamin-em	milit-em	iudic-em
Voc.	flamen	miles	iudex
Abl.	flamin-e	milit-e	iudic-e

Pluralis

Nom.	flamin-es	milit-es	iudic-es
Gen.	flamin-um	milit-um	iudic-um
Dat.	flamin-ibus	milit-ibus	iudic-ibus
Acc.	flamin-es	milit-es	iudic-es
Voc.	flamin-es	milit-es	iudic-es
Abl.	flamin-ibus	milit-ibus	iudic-ibus

Κατὰ τὸ flamen=ἱερεὺς κλίνεται καὶ τὸ tubicen=σαλπιγγατῆς, tibicen = ἀλωδός, pecten=κτεῖς.

Κατὰ τὸ miles=στρατιώτης κλίνεται καὶ τὸ comes=ὀπαδός, hospes=ξένος, pedes=πεζός, eques=ἵππεύς.

Κατὰ τὸ iudex=δικαστῆς κλίνεται καὶ τὸ opifex = δημιουργός, artifex = τεχνίτης.

§ 33. Τὰ ἐξῆς ὀνόματα σχηματίζουσιν ἀνωμάλως τὴν ὀνομαστικὴν:

Singularis

Pluralis

Nom.	homo	cinis	homin-es	ciner-es
Gen.	homīn-is	cinēr-is	homin-um	ciner-um
Dat.	homin-i	ciner-i	homin-ibus	ciner-ibus
Acc.	homin-em	ciner-em	homin-es	ciner-es
Voc.	homo	cinis	homin-es	ciner-es
Abl.	homin-e	ciner-e	homin-ibus	ciner-ibus

Κατὰ τὸ homo=ἄνθρωπος κλίνεται καὶ τὸ ordo=τάξις, Apollo = Ἄπολλον, multitudo=πληθός, imago=εἰκὼν, virgo=παρθένος κτλ.

Κατὰ τὸ cinis=τέφρα κλίνεται καὶ τὸ pulvis=κόκκις.

Ὄνόματα συγκοπτόμενα

§ 34. Τινὰ ὀνόματα εἰς *er* ἐν τῇ ἐν. ὀνομαστικῇ λήγοντα συγκοπτοῦσι τὸ *e* τοῦ θέματος εἰς τὰς λοιπὰς πτώσεις (πλὴν τῆς ἐνικῆς κλητικῆς) κατὰ τὸ ἐξῆς παράδειγμα :

<i>Singularis</i>	<i>Pluralis</i>
Nom. pater	patr-es
Gen. patr-is	patr-um
Dat. patr-i	patr-ibus
Acc. patr-em	patr-es
Voc. pater	patr-es
Abl. patr-e	patr-ibus

Κατὰ τὸ pater=πατήρ κλίνεται καὶ τὸ mater=μήτηρ, frater=ἄδελφός, venter=κοιλίη, linter=λέμβος, σκάφος, imber (ἄφ. ἐν. imbre καὶ imbri)=ὄμβρος, uter=ἄρκος, ὧν τὰ τέσσαρα τελευταῖα ἔχουσι γενικὴν πληθυντικὴν εἰς *ium* (§ 38 δ', 3): ventrium, lintrium, imbrium, utrium.

§ 35. Ἰσοσύλλαβα

<i>Singularis</i>		<i>Pluralis</i>	
Nom. av-is	nub-es	av-es	nub-es
Gen. av-is	nub-is	av-ium	nub-ium
Dat. av-i	nub-i	av-ibus	nub-ibus
Acc. av-em	nub-em	av-es	nub-es
Voc. av-is	nub-es	av-es	nub-es
Abl. av-e	nub-e	av-ibus	nub-ibus

Κατὰ τὸ avis=πτηνὸν κλίνεται καὶ τὸ civis (ἄφ. ἐν. cive καὶ civi)=πολίτης ovīs=οἶς, navis (ἄφ. ἐν. nave καὶ navi)=ναῦς, piscis=ἰχθύς, finis=τέλος, mensis (γεν. πληθ. mensium καὶ mensum)=μῆν, hostis=πολέμιος, classis=στόλος, ignis (ἄφ. ἐν. igne καὶ igni)=πῦρ.

Κατὰ τὸ nubes=νεφέλη κλίνεται καὶ τὸ caedes=φόνος, aedes=ναός, vulpes=ἀλώπηξ, rupes=βράχος κτλ.

B' Οὐδέτερα

Singularis

Nom.	animal	aequor	ebur	nomen
Gen.	animāl-is	aequōr-is	ebōr-is	nomin-is
Dat.	animal-i	aequor-i	ebor-i	nomin-i
Acc.	animal	aequor	ebur	nomen
Voc.	animal	aequor	ebur	nomen
Abl.	animal-i	aequor-e	ebor-e	nomin-e

Pluralis

Nom.	animal-ia	aequor-a	ebor-a	nomin-a
Gen.	animal-ium	aequor-um	ebor-um	nomin-um
Dat.	animal-ibus	aequor-ibus	ebor-ibus	nomin-ibus
Acc.	animal-ia	aequor-a	ebor-a	nomin-a
Voc.	animal-ia	aequor-a	ebor-a	nomin-a
Abl.	animal-ibus	aequor-ibus	ebor-ibus	nomin-ibus

Κατὰ τὸ animal=ζῷον κλίνεται καὶ cervical=προσκεφάλαιον, καὶ τὰ εἰς ar γεν. āris· π. χ. calcar-aris=κέντρον, exemplar=παράδειγμα.

Κατὰ τὸ aequor=πέλαγος κλίνεται καὶ τὸ marmor=μάρμαρον, τὰ εἰς er γεν. ēris· π. χ. (verber-ēris) πληθ. verbera=μάστιγι καὶ τὰ εἰς ur γεν. ūris· π. χ. fulgur-ūris=κεραυνός.

Κατὰ τὸ ebur=ἐλεφάντινον ὀστέον κλίνεται καὶ τὸ femur=μῆρός, robur=ἰσχύς κτλ.

Κατὰ τὸ nomen—ὄνομα κλίνεται καὶ τὸ lumen=φῶς, carmen=ποίημα, flumen=ποταμός κτλ.

Singularis

Nom.	ius	corpus	genus	mare
Gen.	iūr-is	corpōr-is	genēr-is	mar-is
Dat.	iur-i	corpor-ī	gener-i	mar-i
Acc.	ius	corpus	genus	mare
Voc.	ius	corpus	genus	mare
Abl.	iur-e	corpor-e	gener-e	mar-i

Pluralis

Nom.	iur-a	corpor-a	gener-a	mar-ia
Gen.	iur-um	corpor-um	gener-um	mar-ium
Dat.	iur-ibus	corpor-ibus	gener-ibus	mar-ibus
Acc.	iur-a	corpor-a	gener-a	mar-ia
Voc.	iur-a	corpor-a	gener-a	mar-ia
Abl.	iur-ibus	corpor-ibus	gener-ibus	mar-ibus

Κατὰ τὸ ius=δικαιον κλίνεται καὶ τὸ ius=ζωμός, rus=ἀγρός.

Κατὰ τὸ corpus=σῶμα κλίνεται καὶ τὸ tempus=χρόνος, pectus=στῆθος, litus=ἀκτὴ κτλ.

Κατὰ τὸ genus=γένος κλίνεται καὶ τὸ opus=ἔργον, sidus=ἄστρον, vulnus=τραῦμα κτλ.

Κατὰ τὸ mare=θαλασσα κλίνεται καὶ τὸ ovile=σηκός, monile=περιδέριαιον, altäre=βωμός κτλ.

§ 36. Μοναδικά

Α' Ἀρσενικά καὶ θηλυκά

1) Iuppiter (=Ζεὺς) γεν. Iovis, δοτ. Iovi, αἰτ. Iovem, κλητ. Iuppiter, ἀφ. Iove.

2) senex (=γέρον) γεν. senis, δοτ. seni, αἰτ. senem, κλητ. senex, ἀφ. sene. πληθ. senes, senum, senibus, senes, senes, senibus.

3) caro (=θηλ. κρέας) carnis, carni, carnem, caro, carne. πληθ. carnes, carniū, carnibus, carnes, carnes, carnibus.

4) sanguis (ἀρσ. αἷμα) sanguinis, sanguini, sanguinem, sanguis, sanguine. Ὅ πληθ. ἄχρηστος.

5) lepus (ἀρσ. λαγώς), lepōris, lepōri, leporem, lepus, lepore. Πληθ. lepores, leporum, leporibus, lepores, lepores, leporibus.

6) nix (θηλ. χιὼν) nivis, nivī, nivem, nix, nive. Πληθ. nives, nivium, nivibus, nives, nives, nivibus.

7) as (ἀρσ. ἄσσάριον) assis, assi, assem, as, asse. Πληθ. asses, assium, assibus, asses, asses, assibus.

8) bos (=βούς) bovis, bovī, bovem, bos, bove. Πληθ. boves, boum, bobus καὶ bubus, boves, boves, bobus καὶ bubus.

9) vis (θηλ. βία, δύναμις, ἔλλειπτικόν) αἰτ. vim, ἀφ. vi. Πληθ. vires, virium, viribus, vires, vires, viribus.

Β' Οὐδέτερα

1) os (στόμα) oris, ori, os, os, ore. Πληθ. ora, orum, oribus, ora, oribus, ἔρχεται ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

- 2) aes (χαλκός) aeris, aeri, aēs, aes, aere. Πληθ. aera κλπ. (σπάν.).
 3) os (ὄστον) ossis, ossi, os, os, osse. Πληθ. ossa, ossium, ossibus, ossa, ossa, ossibus.
 4) lac (γάλα), lactis, lacti, lac, lac, lacte (ἄνευ πληθ.).
 5) cor (καρδία), cordis, cordi, cor, cor, corde (ἄνευ πληθ.).
 6) caput (κεφαλή), capitis, capiti, caput, caput, capite. Πληθ. capita, capitum, capitibus, capita, capita, capitibus.
 7) mel (μέλι), mellis, melli, mel, mel, melle. Πληθ. mella (σπάνιον).
 8) iter (ὁδός), itinēris, itineri, iter, iter, itinere. Πληθ. itinera, itinerum, itineribus, itinera, itinera, itineribus.
 9) iecur (ἥπαρ) κλίνεται ὁμαλῶς κατὰ τὸ ebur, ἔχει δ' ὄμω· και δευτέρου; τύπου; iecinōris, iecinōri, πληθ. iecinōra κτλ.

Ἑλληνικὰ ὀνόματα τῆς γ' κλίσεως

§ 37. Τὰ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς γλώττης εἰλημμένα ὀνόματα τῆς γ' κλίσεως ἐν μὲν τῇ ἐνικῇ ὀνομαστικῇ τηροῦσι τὸν ἑλληνικὸν τύπον¹, ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς πτώσεσι τὸ μὲν θέμα δανειζονται ἐπίσης ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς, καταλήξεις δ' ἔχουσι Λατινικάς, σπανιώτερον δὲ καὶ Ἑλληνικάς. Πικραδείγματα :

- α' poema (ποίημα) poemātis, poemati, πληθ. poemata, poematum, poematis (ἀντί poematibus) κλπ.
 β' chalybs (χάλυψ), chalŷbis, chalybi κτλ.
 γ' chlamys (χλαμύς), chlamydis κτλ.
 δ' lampas. (λαμπάς), lampadis κτλ.
 ε' heros (ἥρως), herōis, herōi, herōem, heros, herōe. Πληθ. herōes, herōum, herōibus, herōes, herōes, herōibus.
 ς' aēr, γεν. aēris, αἶτ. aēra.
 ζ' aethēr (αἰθήρ), aethēris, αἶτ. aethēra.

(1) Πλὴν τῶν εἰς ὧν γεν. ὠνος, ἄτινα συνήθως λήγουσιν εἰς ὀ γεν. ὄνις, κ. γ. Πικρῶν Πικρῶσις, ἰσπανιώτερον δὲ καὶ εἰς τοιαύτην Πλάττωρον.

§ 38. Παρατηρήσεις περί τινων πτώσεων τῶν ὀνομάτων
τῆς γ' κλίσεως

α' Κατάληξις τῆς ἐνικῆς αἰτιατικῆς τῶν ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν εἶναι -em· τινὰ ὁμοῦς ἰσοσύλλαβα εἰς is ἔχουσιν -im· π. χ. tussis-tussim (βήξις), vis-vim (δύναμις), sitis-sitim (δίψα), puppis-im (πρύμνα), febris (πυρετός), turris (πύργος), Neapolis (Νεάπολις).

β' Κατάληξις τῆς ἐνικῆς ἀφαιρετικῆς καὶ διὰ τὰ τρία γένη εἶναι e· τὰ ἐξῆς δ' ὁμοῦς ὀνόματα ἔχουσιν i·

1) τὰ εἰς im ἐν τῇ αἰτιατικῇ λήγοντα· tussis-tussim-tussī, vis-vim-vi, sitis-sitim-siti, Neapolis-Neapolim-Neapoli κτλ.
ΣΗΜ. civis (πολίτης), ἀφ. cive καὶ civi, navis (ναῦς), ἀφ. nave καὶ navi, ignis (πῦρ), ἀφ. igne καὶ igni.

2) τὰ οὐδέτερα τὰ λήγοντα ἐν τῇ ὀνομαστικῇ εἰς e, al γεν. alis καὶ ar γεν. āris· π.χ. mare-mari, animal-animāli, calcar-āri.

3) τὰ εἰς is καὶ er ὀνόματα τῶν μηνῶν· Aprilis-Aprili, December-Decembri κτλ.

4) προσηγορικά τινὰ εἰς is· aequalis-āli = ἴσικλιώτης, familiaris-āri = οἰκεῖος, Atheniensis-i = Ἀθηναῖος.

γ' Κατάληξις τῆς πληθ. ὀνομ., αἰτιατ. καὶ κλητ. τῶν οὐδετέρων εἶναι a. Ὅσα δ' ὁμοῦς οὐδέτερα ἐν τῇ ἐνικῇ ἀφαιρετικῇ ἔχουσιν i, λήγουσιν εἰς ia· π. χ. mare-mari-maria, animal-animāli-animālia, calcar-āri-aria.

δ' Κατάληξις τῆς πληθ. γενικῆς καὶ τῶν τριῶν γενῶν εἶναι um. Τὰ ἐξῆς δ' ὁμοῦς ἔχουσιν ium·

1) τὰ οὐδέτερα τὰ λήγοντα εἰς ia ἐν τῇ πληθ. ὀνομ. π. χ. mare-maria-marium, animal-alia-alium.

2) τὰ ἰσοσύλλαβα π. χ. civis-civis-civium. πλὴν τοῦ senex-senum = γέρον, iuvenis-um = νέος, canis-canum = κύων, strues-struum = σωρός, vates-vatum = μάντις, sedes-sedum = ἔδρα.

3) ὅσα πρὸ τῆς καταλήξεως τῆς γενικῆς ἔχουσι δύο ἢ πλείονα σύμφωνα· mons-montium, urbs-urbium, imber-imbrum, os-ossium. Ἐξαιρεῖται τὸ pater-patrum, mater-matrum, frater-fatrum.

4) τὰ ἐξ ἧς μονοσύλλαβα· lis-litium=ἔρις, faux-faucium = φάρυξ, fraus-fraudium (καὶ fraudum) = ἀπάτη, vis-virium = βία, δύναμις.

5) τὰ ἔθνη καὶ εἰς as γεν. ātis καὶ is γεν. ītis. Arpinas-ātis-atium, Samnis-ītis-itiūm. Ὅμοίως καὶ τὰ προσηγορικὰ optimates-ium = οἱ ἄριστοι, penates-ium = οἱ ἐφέστιοι θεοί.

§ 39. Γένος τῶν ὀνομάτων τῆς γ' κλίσεως

Α' Ἀρσενικά εἶναι :

1) τὰ εἰς or γεν. ōris· labor-ōris = ὁ πόνος.

2) τὰ εἰς o γεν. ōnis· sermo-ōnis = διάλογος· (τὰ εἰς io-iōnis εἶναι θηλυκά· Β', 1).

3) τὰ εἰς os γεν. oris· mos-moris = ἦθος. Οὐδέτερον μόνον τὸ os-oris = στόμα.

4) τὰ εἰς er γεν. ěris· carcer-ěris = φυλακή. Οὐδέτερον τὸ ca-dāver = νεκρὸς καὶ τὸ κατὰ πληθυντικὸν εὐχρηστον (verber) verberā-um = μάστιξ.

5) τὰ εἰς es γεν. ĩtis· caespes-ĩtis = χορτόπλινθος.

6) τὰ εἰς ns γεν. ntis· mons-montis. Θηλυκά εἶναι τὸ gens = ἔθνος, mens = διάνοια, frons = μέτωπον καὶ τινὰ ἄλλα σπανιώτερα.

7) τὰ εἰς nis ἴσσοι γυναικῶν εἰς ἄρσενικά· Β'. Θηλυκά εἶναι :

1) τὰ εἰς io-iōnis (ἀφηρημένα τὰ πλείστα)· oratio-ionis = λόγος legio = λεγεῶν. Ἀρσενικά εἶναι μόνον τὰ συγκεκριμένα seipio = σκῆπτρον pugio = ἐγχειρίδιον. septentric = ἄρκτος καὶ τινὰ ἄλλα σπανιώτερα.

2) τὰ εἰς do γεν. dinis· multitudo-inis = πληθὺς. Ἐξαιροῦνται ὡς ἀρσενικά τὸ ordo = τάξις καὶ cardo = στρόφιγξ.

3) τὰ εἰς go γεν. ginis· imago-inis. Ἐξαιρεῖται τὸ ἀρσ. margo = κράσπεδον.

4) τὰ εἰς tas γεν. tātis· civitas-tātis = πολιτεία.

5) τὰ εἰς us γεν. ūtis· virtus-ūtis = ἀρετή, salus-ūtis = σωτηρία.

6) τὰ εἰς us γεν. udis· palus-ūdis = τέλμα, pecus-ūdis = κτήνος, laus-landis = ἔπαινος.

- 7) τὰ εἰς ns γεν. ndis· glans-ndis=βάλανος.
 8) τὰ εἰς bs γεν. bis· trabs-bis=δοκός, plebs=ὄχλος.
 9) τὰ εἰς es γεν. is ἰσοσύλλαβα· nubes-is=νεφέλη.
 10) τὰ πλείστα τῶν εἰς x γεν. cis : vox-vocis=φωνή, pax=εἰρήνη, radix=ρίζα, lux=φῶς, arx=ἀκρόπολις.

Γ'. Οὐδέτερα εἶναι :

- 1) τὰ εἰς e γεν. is· mare-maris=θάλασσα.
 2) τὰ εἰς al γεν. ālis· animal-ālis=ζῷον.
 3) τὰ εἰς ar γεν. aris· calcar-āris=κέντρον, nectar-āris=νέκταρ.

4) τὰ εἰς men γεν. mīnis· carmen-īnis=ποίημα.

ΣΗΜ. flamen—τὸ πνεῦμα, οὐδ., flamen=ἱερεὺς, διὰ τὴν σημασίαν ἀρσενικόν.

5) τὰ εἰς us γεν. āris· ius-iūris=τὸ δίκαιον. Ἄρσενικόν τὸ mus=μῦς καὶ θηλ. τὸ tellus=ἡ γῆ (πρὸς. Tellus=ἡ θεὰ Γῆ).

6) τὰ εἰς or γεν. ōris·aequor-ōris πέλαγος. Θηλυκόν τὸ arbor-ōris=δένδρον. καὶ ἀρσ. τὸ memōr-ōris=μνήμων.

7) τὰ εἰς ur γεν. ōris· ebur-oris=ἐλεφάντινον ὄστον.

8) τὰ εἰς us γεν. ėris· genus-ėris=γένος.

9) τὰ εἰς us γεν. ōris· corpus-ōris=σῶμα. Ἄρσεν. τὸ lepus—ōris=λαγώς.

10) τὰ εἰς c καὶ t· lac=γάλα, caput=κεφαλή.

Τετάρτη κλίσις.

§ 40. Ἡ τετάρτη κλίσις περιλαμβάνει ὀνόματα ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ λήγοντα εἰς us καὶ οὐδέτερα εἰς u. Κλίνονται δὲ ταῦτα κατὰ τὰ ἐξῆς παραδείγματα· fructus=καρπός, cornu=κέρας.

Singularis

Pluralis

Nom.	fruct-us	corn-u	fruct-us	corn-ua
Gen.	fruct-us	corn-us	fruct-uum	corn-uum
Dat.	fruct-ūi	corn-u	fruct-ibus	corn-ibus
Acc.	fruct-um	corn-u	fruct-us	corn-ua
Voc.	fruct-us	corn-u	fruct-us	corn-ua
Abl.	fruct-u	corn-u	fruct-ibus	corn-ibus

'Εξαιρέσεις α'. Τὸ domus=οἶκος ἔχει τὴν ἐνικὴν ἀφαιρετικὴν (domo) καὶ τὴν πληθ. αἰτιατ. (domos) κατὰ τὴν β' κλίσειν.

β'. Ἐκ τῶν εἰς us καὶ u τὰ δισύλλαβα τὰ ἔχοντα πρὸ τῆς κα-
ταλήξεως e, ἔτι δὲ καὶ τὸ tribus=φυλὴ καὶ artus=μέλος σώμα-
τος, ἄρθρον, ἔχουσι τὴν δοτικὴν καὶ ἀφαιρετικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς
ubus ἀντὶ ibus· lacus-lacūbus=λίμνη, pecu-pecūbus=κτῆνος,
tribus-tribubus, artus-artubus.

ΣΗΜ. Τὸ portus=λιμὴν ἔχει portūbus καὶ portibus.

§ 41. Γένος τῶν ὀνομάτων τῆς δ' κλίσεως. Ἐκ τῶν εἰς us θη-
λυκὰ εἶναι ὀλίγιστα, τὰ ἐξῆς· domus=οἶκος, manus=χεῖρ, tribus
=φυλὴ, idus (πληθ., γεν. iduum)=αἱ εἰδοί, acus=βελόνη, por-
ticus=στοά.

Πέμπτη κλίσις.

§ 42. Ἡ πέμπτη κλίσις περιλαμβάνει ὀνόματα λήγοντα ἐν τῇ ἐν.
ὀνομ. εἰς es καὶ κλινόμενα κατὰ τὸ ἐξῆς παράδειγμα·

<i>Singularis</i>	<i>Pluralis</i>
Nom. di-es	di-es
Gen. di-ēi	di-ērum
Dat. di-ēi	di-ēbus
Acc. di-em	di-es
Voc. di-es	di-es
Abl. di-e	di-ēbus

§ 43. Πλήρη τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν ἔχει τὸ dies=ἡμέρα καὶ
res=πρᾶγμα. Τὸ δὲ acies=παράταξις, spes=ἐλπίς, facies=ὄψις,
species=εἶδος, effigies=εἰκὼν ἔχουσι μόνον ὄνομ. αἰτ. καὶ κλη-
τικὴν τοῦ πληθυντ. Τὰ δὲ λοιπὰ στεροῦνται παντάπασιν πληθυντικοῦ.

ΣΗΜ. Τὰ λήγοντα εἰς -ies ἐν τοῖς τύποις τῆς γεν. καὶ δοτ. τοῦ ἐνικοῦ παρὰ
τὸν κανόνα (§ 5) ἔχουσι τὸ e τῆς παραληγούσης μακρόν· diei, faciēi.

§ 44. Γένος τῶν ὀνομάτων τῆς ε' κλίσεως. Τὰ ὀνόματα τῆς ε'
κλίσεως εἶναι γένους θηλυκοῦ, πλὴν τοῦ dies=ἡμέρα καὶ meridies
=μεσημβρία ὄντων ἀρσενικῶν.

ΣΗΜ. Καὶ τὸ dies ὅταν σημαίνει προθεσμία, ὠρισμένος χρό-
νος εἶναι γένους θηλυκοῦ.

Ἐπίθετα.

§ 45. Τὰ ἐπίθετα τῆς Λατινικῆς γλώσσης εἶναι τριγενῆ καὶ τρι-κατάληκτα ἢ τριγενῆ καὶ δικατάληκτα ἢ τριγενῆ καὶ μονοκατάληκτα.

Α' Τρικατάληκτα. Ταῦτα λήγουσι :

α') εἰς us, a, um· bonus-a-um=καλός, -ή, -όν.

β') εἰς er, (e)ra, (e)rum· miser-ëra-ërum=ἄθλιος, -α, -ον.

γ') εἰς ur, ura, urum· satur-ÿra-ÿrum=πλήρης, -ες.

Τούτων τὸ μὲν ἀρσενικὸν καὶ οὐδέτερον κλίνεται κατὰ τὴν β' κλί-σιν, τὸ δὲ θηλυκὸν κατὰ τὴν α'.

δ') εἰς er, (e)ris, (e)re· acer, acris, acre=ὀξύς, -εῖα, -ύ. Κατὰ τὴν γ' κλίσιν καὶ τὰ τρία γένη.

Παραδείγματα τῆς κλίσεως τῶν τρικατάληκτων ἐπιθέτων.

α') bonus, bona, bonum.

Singularis

Nom.	bonus	bona	bonum
Gen.	boni	bonae	boni
Dat.	bono	bonae	bono
Acc.	bonum	bonam	bonum
Voc.	bone	bona	bonum
Abl.	bono	bona	bono

Pluralis

Nom.	boni	bonae	bona
Gen.	bonorum	bonarum	bonorum
Dat.	bonis	bonis	bonis
Acc.	bonos	bonas	bona
Voc.	boni	bonae	bona
Abl.	bonis	bonis	bonis

β') miser, misera, miserum.

Singularis

Nom.	miser	miser	miserum
Gen.	miseri	miser	miseri
Dat.	miser	miser	miser
Acc.	miserum	miseram	miserum
Voc.	miser	miser	miserum
Abl.	miser	miser	miser

Pluralis

Nom	miseri	miseræ	misera
Gen.	miserorum	miserarum	miserorum
Dat.	miseris	miseris	miseris
Acc.	miseros	miseras	misera
Voc.	miseri	miseræ	misera
Abl.	miseris	miseris	miseris

γ') Ὁμοίως τῷ miser-ëra-ërum κλίνεται καὶ τὸ μοναδικὸν satur-ÿra-ÿrum=πλήρης.

§ 46. Παρατηρήσεις. α') Τῶν εἰς -er, -a, -um ἐπιθέτων τὰ πλείστα συγκόπτουσι τὸ e τοῦ θέματος ἔν τε τῷ θηλυκῷ καὶ οὐδέτερῳ καὶ ἐν τῇ κλίσει· π. χ. aeger, aegra, aegrum, γεν. aegri, aegrae, aegri, δοτ. aegro, aegrae, aegro, αἴτιατ. aegrum, aegram, aegrum κτλ. Πληθ. aegri, aegrae, aegra, γεν. aegrorum, aegrarum, aegrorum κτλ.

Τὰ φυλάττοντα τὸ e εἶναι ὀλίγα, τὰ ἐξῆς :

- 1) τὰ ἀπλά :
miser	= ἄθλιος	asper	= τραχύς
liber	= ἐλεύθερος	tener	= τρυφερὸς
lacer	= ῥακώδης καὶ	prosper	(ὀρθότερον
		prospërus)	= εὐτυχής

καὶ 2) τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ fero καὶ gero εἰς fer καὶ ger· π. χ. frugifer-frugifëra-frugiferum=καρποφόρος, armiger-ëra-ërum=ὀπλοφόρος.

ΣΗΜ. Τὸ dexter (δεξιὸς) ἔχει dextëra—dextërum, καὶ dextra-dextrum.

β') Τινὰ ἐπίθετα, ἀντωνυμικὰ τὰ πλείω, εἰς us, a, um καὶ er, a, um ἐν τῇ ἐν. γενικῇ καὶ δοτικῇ καὶ τῶν τριῶν γενῶν λήγουσιν εἰς ïus-ï· π. χ. solus, -a, -um, γεν. solius, δοτ. soli, αἴτ. solum -am, -um κτλ. ὁμαλῶς.

ΣΗΜ. α') Τὰ ἐπίθετα ταῦτα εἶναι τὰ ἐξῆς :

solus-a-um	= μόνος	nullus-a-um	= οὐδείς
totus-a-um	= ὅλος	alter-ëra-ërum	= ὁ ἕτερος
unus-a-um	= εἷς	uter-utra-utrum	= ὁ ἄλλος
ullus-a-um	= τίς	neuter-tra-trum	= οὐδέτερος

ΣΗΜ. 6' Τὸ ἰ τῆς καταλήξεως ius τῆς γενικῆς παρὰ τὸν κανόνα (§ 5) εἶναι μακρόν.

δ' acer, acris, acre=ἄξυς-εἶα-ύ.

Singularis

Nom.	acer	acris	acre
Gen.	acris	acris	acris
Dat.	acri	acri	acri
Acc.	acrem	acrem	acre
Voc.	acer	acris	acre
Abl.	acri	acri	acri

Pluralis

Nom.	acres	acres	acria
Gen.	acrium	acrium	acrium
Dat.	acribus	acribus	acribus
Acc.	acres	acres	acria
Voc.	acres	acres	acria
Abl.	acribus	acribus	acribus

Οὕτω κλίνεται τὸ celer-celeris-celere=ταχύς-εἶα-ύ μὴ συγκόπτον τὸ e, καὶ τὰ λοιπὰ εἰς er-is-e, ἅτινα πάντα μετὰ τοῦ acer-acris-acre συγκόπτουσι τὸ e ἐν τῷ θηλυῷ, οὐδετέρῳ καὶ ἐν τῇ κλίσει. π. χ. ceber-bris-bre=ἐπιφανής, saluber-bris-bre=σωτήριος, campester-stris-stre=πεδινός, silvester-stris-stre=δασώδης κτλ.

Β' Δικατάληκτα. Ταῦτα κλίνονται κατὰ τὴν τρίτην κλίσειν πάντα καὶ λήγουσι·

α' εἰς -is -e: levis (ἄρσ. θηλ.) leve (οὐδ.)=κοῦφος, η, ον.

β' εἰς -ior-ius (συγκριτικά): levior (ἄρσεν. θηλ.) levius (οὐδ.)=κουφότερος, α, ον.

Παραδείγματα

Singularis

Nom.	levis	leve	levior	levius
Gen.	levis		levioris	
Dat.	levi		leviori	
Acc.	levem	leve	leviorem	levius
Voc.	levis	leve	levior	levius
Abl.	levi		leviore	

Pluralis

Nom.	levēs	levia	leviōres	leviōra
Gen.		levium		leviōrum
Dat.		levibus		levioribus
Acc.	levēs	levia	leviores	leviora
Voc.	levēs	levia	leviores	leviora
Abl.		levibus		leviōribus

Γ' **Μονοκατάληκτα.** Καὶ ταῦτα ἀνήκουσι πάντα εἰς τὴν τρίτην κλίσειν κλινόμενα κατὰ τὰ ἐξῆς παραδείγματα :

Singularis

Nom.	felix	ingens
Gen.	felicis	ingentis
Dat.	felici	ingenti
Acc.	felicem οὐδ. felix	ingentem οὐδ. ingens
Voc.	felix	ingens
Abl.	felici	ingenti

Pluralis

Nom.	felicēs οὐδ. felicia	ingentes οὐδ. ingentia
Gen.	felicium	ingentium
Dat.	felicibus	ingentibus
Acc.	felicēs οὐδ. felicia	ingentes οὐδ. ingentia
Voc.	felicēs οὐδ. felicia	ingentes οὐδ. ingentia
Abl.	felicibus	ingentibus

Ὅμοίως τῷ felix=εὐτυχῆς κλίνονται καὶ πάντα τὰ λοιπὰ εἰς χ λήγοντα ἐπίθετα π. χ. infelix = δυστυχῆς, atrox = ἀγριος, ferox = θρασύς, velox=ταχύς, audax=τολμηρός, fugax=φυγᾶς, καὶ τὰ εἰς -ex γεν. icis πολλαπλασιαστικὰ ἀριθμητικὰ simplex -icis = ἀπλοῦς.

Ὅμοίως δὲ τῷ ingens=ὑπερμεγέθους κλίνονται καὶ τὰ λοιπὰ εἰς -ens καὶ -ans ἐπίθετα, ὧν τὰ πλεῖστα μετοχικά· π. χ. sapiens = σοφός, vehemens=σφοδρός, prudens=συνετός, elegans=ἑξοχος, amans=ἀγαπῶν.

§ 47. **Μονοκατάληκτα** εἶναι καὶ τὰ ἐξῆς ἐπίθετα ἀπαντῶντα συνηθέστατα καὶ ὡς οὐσιαστικά· vetus=παλαιός γεν. veteris, pau-

per-eris=πένης (άνευ ούδετέρου), dives divitis=πλούσιος, vigil=άγρυπνος.

Παρατηρήσεις περί τῶν ἐπιθέτων τῆς γ' κλίσεως

§ 48. Τὰ κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν κλινόμενα ἐπίθετα ἐν μὲν τῇ ἐν. ἀφαιρετικῇ καὶ τῶν τριῶν γενῶν λήγουσιν εἰς -i, ἐν τῇ ὀνομ. αἰτ. καὶ κλητ. τοῦ πληθυντικοῦ τῶν οὔδετέρων εἰς -ia, ἐν δὲ τῇ γενικῇ τοῦ πληθυντικοῦ καὶ τῶν τριῶν γενῶν εἰς -ium: acer — acri — acria — acrium, levis — levi — levia — levium, ingens — ingenti — ingentia — ingentium.

§ 49. Παρὰ τὸν κανόνα τοῦτον σχηματίζονται τὰ ἐξῆς :

α' τὰ συγκριτικά: levior — levioire — leviora — leviorum.

Ἐξάρσεις: plures — plura — plurium, καὶ complures — complura — complurium.

β' τὰ ἐξῆς: μονοκατάληκτα: vetus — vetere — vetera — veterum, pauper — paupere — pauperum, dives — divite — divitum καὶ τινὰ ἄλλα σπανιώτερα.

γ' τὸ memor=μνήμων καὶ inops=ἐνδεής ἔχουσιν ἀφαιρετικὴν μὲν memori, inopi, γενικὴν δὲ πληθυντικὴν memorum, inopum.

δ' αἱ εἰς ans καὶ ens μετοχαί, ὅταν λαμβάνωνται οὐσιαστικῶς ἢ τηρῶσι τὴν μετοχικὴν σημασίαν των, ἔχουσιν ἀφαιρετικὴν εἰς -e: mors a sapiente liberatio animi a corpore putatur: ὁ θάνατος ὑπὸ τοῦ σοφοῦ ἀπαλλαγὴ τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος νομίζεται. Tarquinio regnante: Ταρκυνίου βασιλεύοντος.

Συγκριτικά καὶ ὑπερθετικά

§ 50. Τὰ συγκριτικά ἐπίθετα (comparativa) σχηματίζονται διὰ προσλήψεως εἰς τὸ θέμα τοῦ θετικοῦ τῆς καταλήξεως ior διὰ τὸ ἀρσενικὸν καὶ θηλυκόν, καὶ ius διὰ τὸ οὔδετέρον: clarus=ἐνδοξος, clarior=ἐνδοξότερος-α, clar-ius = ἐνδοξότερον· lev-is, lev-ior, lev-ius· κουφότερος,-α,-ον.

§ 51. Τὰ ὑπερθετικά (superlativa) σχηματίζονται διὰ προσ-

λήψεως εἰς τὸ θέμα τοῦ θετικοῦ τῆς καταλήξεως *issimus-issima-issimum* : *clar-us, clar-issimus, -a, -um* = ἐνδοξότατος -η -ον· *lev-is, lev-issimus -a -um* = κουφότατος -η -ον.

Ἐξαιρέσεις : α' Ἐπίθετά τινα, ὧν τὸ θέμα λήγει εἰς *-er*, πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ὑπερθετικοῦ προσλαμβάνουσι τὴν κατάληξιν *-rimus -rima -rimum* : *miser miser-rimus* = ἀθλιώτατος· *pauper pauper-rimus* = πενέστατος, *vetus* (γεν. *veter-is*, θέμα *veter-*) ὑπερθ. *veter-rimus* = παλαιότατος.

ΣΗΜ. 1. Τὰ συγκρίπτοντα τὸ *e* τοῦ θέματος ἐπίθετα εἰς *-er* (§ 46, α' καὶ δ') τὸ μὲν συγκριτικὸν σχηματίζουσι ἐκ τοῦ συγκεκριμένου θέματος, τὸ δὲ ὑπερθετικὸν ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ· π. χ. *pulcher*. γεν. *pulchri*, συγκρ. *pulchr-ior*, ὑπερθετ. *pulcher-rimus acer* γεν. *acr-is* συγκρ. *acr-ior* ὑπερθ. *acer-rimus*

ΣΗΜ. 2. Τὸ *dexter* = δεξιός (§ 46, α' Σημ.) ἔχει συγκρ. *dexter-ior* καὶ ὑπερθ. *dextimus*· τὸ δὲ *sinister* = ἀριστερός, μόνον συγκριτικὸν *sinisterior*.

β' Τὰ ἐπίθετα *facil-is* = εὐκολος, *difficil-is* = δύσκολος, *simil-is* = ὁμοιος, *dissimil-is* = ἀνόμοιος, *humil-is* = ταπεινός καὶ *gracil-is* = ῥαδινός σχηματίζουσι τὸ ὑπερθετικὸν διὰ προσλήψεως τῆς καταλήξεως *-limus-lima-limum* : *facil-is* ὑπερθ. *facil-limus* = εὐκολώτατος.

γ' Τὰ εἰς *dicus, ficus* καὶ *volus* λήγοντα ἐπίθετα, σύνθετα ἐκ τῶν ῥημάτων *dico, facio* καὶ *volo*, σχηματίζουσι τὰ συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικὰ αὐτῶν προσλαμβάνοντα τὰς καταλήξεις *-ior, -issimus* εἰς τὸ θέμα τοῦ θετικοῦ ἐπηρεζήμενον διὰ τῆς συλλαβῆς *ent* : *maledic-us* = κακολόγος, *maledic-ent-ior maledic-ent-issimus*· *magnific-us* = μεγαλουργός, *magnific-ent-ior, magnific-ent-issimus, benevol-us* = εὐμενής, *benevol-ent-ior, benevol-ent-issimus*.⁴

4. Τὸ εἰς *-ent* λήγον θέμα ὑπόκειται ἐκ τῶν μετοχῶν *dicens, faciens* καὶ *(volens)*.

§ 52. Ἀνώμαλα συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικὰ

bonus	(καλός)	melior	optimus
malus	(κακός)	peior	pessimus
magnus	(μέγας)	maior	maximus
parvus	(δλίγος)	minor	minimus
multus	(πολύς)	plus (οὐδ.)	plurimus

§ 53. Τὰ ἐξῆς ἔχουσι διπλοῦν ὑπερθετικὸν τύπον :

supĕrus (ὁ ἄνω)	superior	suprĕmus καὶ summus
infĕrus (ὁ κάτω)	inferior	infĭmus καὶ ĩmus
postĕrus (ὁ ἔπειτα)	posterior	postrĕmus καὶ postĭmus
extĕrus (ὁ ἔξω)	exterior	extrĕmus καὶ extĭmus

§ 54: Τῶν ἐξῆς συγκριτικῶν καὶ ὑπερθετικῶν ἐλλείπει ὁ θετικὸς βαθμὸς ἢ ὑπόκειται τούτοις ὡς τοιοῦτος πρόθεσις.

(citra)	citerior	(ἐπὶ τὰδε)	—
(intra)	interior	(ἐσώτερος)	intimus
(prope)	propior	(ἐγγύτερος)	proximus
(ultra)	ulterior	(ὁ περαιτέρω)	ultimus
(prae)	prior	(πρότερος)	primus
—	potior	(κρείττων)	potissimus
—	deterior	(χειρῶν)	detrerrimus
—	ocior	(ὠκύτερος)	ocissimus

§ 55. Τὰ ἐξῆς ἐλλείπουσι κατὰ τὸ συγκριτικόν.

novus	(νέος)	—	novissimus
vetus	(παλαιός)	(vetustior)	veterrimus
falsus	(ψευδής)	—	falsissimus
sacer	(ἱερός)	—	sacerrimus
par	(ἴσος)	—	parissimus

§ 56. Τὸ senex (ἐπίθ. γηραιός) καὶ juvenis (νέος) ἔχουσι συγκριτικὸν senior (= γεραίτερος) καὶ junior (= νεώτερος) ἄνευ ὑπερθετικοῦ.

§ 57. Ὡς ἐν τῇ Ἑλληνικῇ οὕτω καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ γλώσσῃ ὁ συγκριτικὸς καὶ ὑπερθετικὸς βαθμὸς ἐπιθέτων τινῶν σχηματίζονται περιφραστικῶς διὰ τοῦ magis = μᾶλλον καὶ maxime = μάλιστα :

dubius=ἀμφίβολος, magis dubius=μᾶλλον ἀμφίβολος, maxime dubius=μάλιστα ἀμφίβολος.

Σχηματίζουν δι' οὕτω τὰ παραθετικά αὐτῶν ὅσα ἐπίθετα εἰς -us λήγοντα ἔχουσι πρὸ αὐτοῦ φωνῆν: dubius, idoneus, vacuus arduus, pius.

ΣΗΜ. Τὰ εἰς -quus λήγοντα σχηματίζουν μονολεκτικῶς τὰ παραθετικά αὐτῶν: antiquus (ἀρχαῖος), antiquior, antiquissimus.

Ἀριθμητικά

§ 58. Τὰ ἀριθμητικά (numeralia) εἶναι: ἐξ εἰδῶν α') ἀπόλυτα (numeralia cardinalia), β') τακτικά (num. ordinalia), γ') διανεμητικά (num. distributiva), δ') ἐπιρροήματα (adverbia numeralia), ε') πολλαπλασιαστικά (num. multiplicativa) καὶ ς') ἀναλογικά (num. proportionalia).

Α' Ἀπόλυτα

Β' Τακτικά

1 I	unus-a-um = εἷς, μία ἕν.	primus-a-um = πρῶτος
2 II	duo, -ae, -o = δύο.	secundus-a-um = δεύτ.
3 III	tres, tria, τρεῖς κτλ.	tertius-a-um = τρίτος
4 IV	quattuor	quartus
5 V	quinque	quintus
6 VI	sex	sextus
7 VII	septem	septimus
8 VIII	octo	octavus
9 IX	novem	nonus
10 X	decem	decimus
11 XI	undecim	undecimus
12 XII	duodecim	duodecimus
13 XIII	tredecim	tertius decimus
14 XIV	quattuordecim	quartus decimus
15 XV	quindecim	quintus decimus
16 XVI	sedecim	sextus decimus
17 XVII	septendecim	septimus decimus

18 XVIII	duodeviginti	duodevicesimus
19 XIX	undeviginti	undevicesimus
20 XX	viginti	vicesimus
21 XXI	viginti unus	vicesimus primus
22 XXII	viginti duo	vicesimus secundus
25 XXV	viginti quinque	vicesimus quintus
28 XXVIII	duodetriginta	duodetricesimus
29 XXIX	undetriginta	undetricesimus
30 XXX	triginta	tricesimus
40 XXXX (XL)	quadraginta	quadragesimus
50 L	quinguaginta	quingagesimus
60 LX	sexaginta	sexagesimus
70 LXX	septuaginta	septuagesimus
80 LXXX	octoginta	octogesimus
90 LXXXX (xc)	nonaginta	nonagesimus
100 C	centum	centesimus
101 CI	centum unus	centesimus primus
102 CII	centum duo	centesimus secundus
110 CX	centum decem	centesimus decimus
120 CXX	centum viginti	centesimus vicesimus
125 CXXV	centum viginti quinque	centesimus vicesimus quintus
200 CC	ducenti-ae-a	ducentesimus
300 CCC	trecenti-ae-a	trecentesimus
400 CCCC	quadringenti-ae-a	quadringentesimus
500 D (io)	quingenti-ae-a	quingentesimus
600 DC	sescenti-ae-a	sescentesimus
700 DCC	septingenti-ae-a	septingentesimus
800 DCCC	octingenti-ae-a	octingentesimus
900 DCCCC	nongenti-ae-a	nongentesimus
1000 M	mille	millesimus
2000 MM	duo milia	bis millesimus
3000 MMM	tria milia	ter millesimus
5000 IϞϞ	quinque milia	quinquies millesimus
10000 CCϞϞ	decem milia	decies millesimus

50000 ICXXX quinquaginta milia quinquagies millesimus
 100000 CCCICXXX centum milia centies millesimus

§ 59. Οἱ σύνθετοι ἀριθμοὶ ἐκφέρονται ὡς καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ, ἢ τοῦ προτασσομένου τοῦ μικροτέρου καὶ ἐπιφερομένου τοῦ μεγαλειτέρου μετὰ τοῦ et (καί), ἢ τοῦ προτασσομένου τοῦ μεγαλειτέρου καὶ ἐπιτασσομένου τοῦ μικροτέρου μετὰ τοῦ et ἢ καὶ ἀνευ αὐτοῦ: unus et viginti, ἢ viginti unus; primus et vicesimus ἢ vicesimus primus; centum (et) decem; centesimus vicesimus quintus.

§ 60. Οἱ μετὰ τοῦ 8 καὶ 9 σύνθετοι ἀριθμοὶ (18, 19, 28, 29 κτλ.) ἐκφέρονται συνήθως δι' ἀφαιρέσεως ἀπὸ τῆς ἀμέσως ἐπομένης δεκάδος: duodeviginti = δυοῖν δέοντα εἴκοσι (18). undetriginta = ἐνός δέοντα τριάκοντα (29). anno duodeoctogesimo = τῷ ἑβδόμηκοστῷ ὀγδόῳ ἔτει.

Γ' Διανεμητικά

Δ' Ἐπιρρήματα

1 singūli-ae-a = ἀνὰ ἓνα	semel = ἅπαξ
2 bini-ae-a = ἀνὰ δύο κτλ.	bis = δις
3 terni (trini)-ae-a	ter
4 quaterni	quater
5 quini	quinquies
6 seni	sexies
7 septēni	septies
8 octōni	octies
9 novēni	novies
10 deni	decies
11 undēni	undecies
12 duodeni	duodecies
13 terni deni	ter decies
14 quaterni deni	quater decies
15 quini deni	quinquies decies ἢ quindecies
16 seni deni	sexies decies ἢ sedecies
17 septeni deni	septies decies
18 octoni deni ἢ duodevicēni	octies decies ἢ duodevicies
19 novēni deni ἢ undeviceni	novies decies ἢ undevicies

20 vicēni	vicies
21 viceni singuli	vicies semel ἢ semel et vicies
22 viceni bini	vicies bis ἢ bis et vicies
25 viceni quini	vicies quinquies ἢ quinquies et vicies
28 duodetriceni	duodetricies
29 undetriceni	undetricies
30 tricēni	tricies
40 quadrageni	quadragies
50 quinquageni	quinquagies
60 sexageni	sexagies
70 septuageni	septuagies
80 octogeni	octogies
90 nonageni	nonagies
100 centeni	centies
101 centeni singuli	centies semel
102 centeni bini	centies bis
110 centeni deni	centies decies
120 centeni viceni	centies vicies
125 centeni viceni quini	centies vicies quinquies
200 duceni	ducenties
300 treceni	trecenties
400 quadringeni	quadringenties
500 quingeni	quingenties
600 sesceni	sescenties
700 septingeni	septingenties
800 octingeni	octingenties
900 nongeni	nongenties
1000 singula milia	milies
2000 bina milia	bis milies
3000 terna milia	ter milies
5000 quina milia	quinquies milies
10000 dena milia	decies milies
50000 quinquagena milia	quinquagies milies
100000 centena milia	centies milies

Β' Πολλαπλασιαστικά

simplex = ἀπλοῦς
 duplex = διπλοῦς
 triplex = τριπλοῦς
 quadrūplex = τετραπλοῦς
 quincūplex = πενταπλοῦς
 septemplex = ἑπταπλοῦς

 decemplex = δεκαπλοῦς
 centūplex = ἑκατονταπλοῦς

Γ' Ἀναλογικά

simplus = ἀπλοῦς
 duplus = διπλάσιος
 triplus = τριπλάσιος
 quadrūplus = τετραπλάσιος

 octūplus = ὀκταπλάσιος

ΣΗΜ. Πλὴν τούτων ἄλλα δὲν εἶναι εὐχρηστα.

§ 61. Παρατηρήσεις περὶ τῶν ἀριθμητικῶν.

α' Ἐκ τῶν ἀπολύτων κλίνονται μόνον τὸ unus, una, unum ἐν τῷ ἐνικῷ καὶ πληθυντικῷ, τὸ duo, duae, duo καὶ tres, tria ἐν τῷ πληθυντικῷ. Ἔτι δὲ καὶ αἱ ἑκατοντάδες ducenti, -ae, -a, trecenti, -ae, -a κτλ. ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ ὡς ἐπίθετα τριγενῆ καὶ τρικατάληκτα τῆς α' καὶ β' κλίσεως (§ 45, α').

Singularis

Pluralis

Nom.	unus	una	unum	uni	unae	una
Gen.	unīus	unīus	unīus	unōrum	unārum	unōrum
Dat.	uni	uni	uni	unis	unis	unis
Acc.	unum	unam	unum	unos	unas	una
Abl.	uno	unā	uno	unis	unis	unis

Nom.	duo,	duae,	duo	tres	tria
Gen.	duōrum,	duārum,	duōrum	trium	
Dat.	duōbus,	duābus	duōbus	tribus	
Acc.	duos (duo),	duas,	duo	tres	tria
Abl.	duōbus,	duābus,	duōbus	tribus	

Τὸ μὲν mille (=χιλιοί, -αι, -α) εἶναι ἐπίθετον ἄκλιτον, τὸ δὲ milia (=χιλιάς) εἶναι οὐσιαστικὸν κλινόμενον μόνον εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν ὡς τὸ οὐδ. tria.

β' Τὰ τακτικά καὶ ἀναλογικά εἶναι τρικατάληκτα κλινόμενα κατὰ τὴν α' καὶ β' κλίσειν.

γ' Τὰ διανεμητικά κλίνονται ἐν μόνῳ τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ ὡς

τρικατάληκτα κατὰ τὴν α' καὶ β' κλίσειν μετὰ γενικῆς συνήθως εἰς -um ἀντὶ orum καὶ arum, πλὴν τοῦ singuli, ὅπερ ἔχει κανονικῶς πάντοτε singulorum, singularum.

δ' Τὰ πολλαπλασιαστικά εἶναι μονοκατάληκτα ἐπίθετα (§ 46, Γ') simplex-icis, duplex-icis.

ε' Τὰ ἐπιρρήματα πλὴν τῶν τεσσάρων πρώτων τὰ λοιπὰ πάντα λήγουσιν εἰς -ies.

Ἄντωνυμῆαι

§ 62. Αἱ ἀντωνυμῆαι (pronomina) εἶναι ἐξ εἰδῶν: α') προσωπικαὶ (pronomina personalia)¹⁾, β') κτητικαὶ (pron. possessiva), γ') δεικτικαὶ ((pron. demonstrativa), δ') ἀναφορικαὶ (pron. relativa), ε') ἐρωτηματικαὶ (pron. interrogativa) καὶ ς') ἀόριστοι (pron. indefinita).

Α' Προσωπικαὶ

A' πρόσ.	B' πρόσ.	Γ' πρόσ.
<i>Singularis</i>		
Nom. ego	tu	—
Gen. mei	tui	sui
Dat. mihi	tibi	sibi
Acc. me	te	se
Abl. me	te	se
<i>Pluralis</i>		
Nom. nos	vos	—
Gen. nostri καὶ nostrum	vestri καὶ vestrum	sui
Dat. nobis	vobis	sibi
Acc. nos	vos	se
Abl. nobis	vobis	se

1) Καλὸν εἶναι ὁ διδάσκαλος ν' ἀπαιτῇ παρὰ τῶν μαθητῶν καὶ τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν τῶν διαφόρων γραμματικῶν ὄρων: π.χ. pronomina personalia = ἀντωνυμῆαι προσωπικαὶ· ἀντωνυμία προσωπική; = pronomen personale. Ὁμοίως καὶ περὶ τοῦ verba = ῥήματα genera = διαθέσεις, deponentia = ἀποθετικά, κτλ.

Β' Κτητικαί. Αὗται γίνονται ἐκ τῶν θεμάτων τῶν προσωπικῶν καὶ εἶναι αἱ ἐξῆς :

- 1) meus, mea, meum = ἐμός, -ή, -όν.
- 2) tuus, tua, tuum = σός, σή, σόν.
- 3) suus, sua, suum = ὁ, ἡ, τὸ ἑαυτοῦ, ὁ, ἡ, τὸ ἑαυτῶν.
- 4) noster, nostra, nostrum = ἡμέτερος, -α, -ον.
- 5) vester, vestra, vestrum = ὑμέτερος, -α, -ον.

Κλίνονται δὲ αὗται ὡς τὰ τρικατάληκτα ἐπίθετα τῆς α' καὶ β' κλίσεως.

ΣΗΜ. Ἡ κλητικὴ τοῦ meus ἀπαντᾷ mi; mi fili=οἰέ μου.

Γ' Δεικτικαί.

- 1) hic, haec, hoc = ὅδε, ἡδε, τόδε.

	<i>Singularis</i>	<i>Pluralis</i>
Nom.	hic, haec, hoc	hi, hae, haec
Gen.	huius	horum, harum, horum
Dat.	huic	his
Acc.	hunc, hanc, hoc	hos, has, haec
Abl.	hoc, hac, hoc	his

- 2) ille, illa, illud = ἐκεῖνος, -η, -ο.

	<i>Singularis</i>	<i>Pluralis</i>
Nom.	ille, illa, illud	illi, illae, illa
Gen.	illius	illōrum, illārum, illōrum
Dat.	illi	illis
Acc.	illum, illam, illud	illos, illas, illa
Abl.	illo, illa, illo	illis

- 3) iste, ista, istud = ὅδε, ἡδε, τόδε.

	<i>Singularis</i>	<i>Pluralis</i>
Nom.	iste, ista, istud	isti, istae, ista
Gen.	istius	istōrum, istārum, istōrum
Dat.	isti	istis
Acc.	istum, istam, istud	istos, istas, ista
Abl.	isto, ista, isto	istis

- 4) is, ea, id = οὗτος, αὕτη, τοῦτο.

	<i>Singularis</i>	<i>Pluralis</i>
Nom.	is, ea, id	ei (ii), eae, ea
Gen.	eius	eorum, earum, eorum
Dat.	ei	eis (iis)
Acc.	eum, eam, id	eos, eas, ea
Abl.	eo, ea, eo	eis (iis)

5) idem, eādem, idem = ὁ αὐτός, ἡ αὐτή, τὸ αὐτό.

	<i>Singularis</i>	<i>Pluralis</i>
Nom.	idem, eādem, idem	eidem (iidem), caedem, eādem
Gen.	eiusdem	eorundem, earundem, eorundem
Dat.	eidem	eisdem (iisdem), καὶ isdem
Acc.	eundem, eandem, idem	eosdem, easdem, eādem
Abl.	eōdem, eādē, eōdem	eisdem (iisdem), καὶ isdem

6) ipse, ipsa, ipsum = αὐτός, -ή, -ό.

	<i>Singularis</i>	<i>Pluralis</i>
Nom.	ipse, ipsa, ipsum	ipsi, ipsae, ipsa
Gen.	ipsius	ipsorum, ipsarum, ipsorum
Dat.	ipsi	ipsis
Acc.	ipsum, ipsam, ipsum	ipsos, ipsas, ipsa
Abl.	ipso, ipsa, ipso	ipsis

7) alter, altēra, altērūm = ὁ ἕτερος, -α, -ον.

	<i>Singularis</i>	<i>Pluralis</i>
Nom.	alter, altēra, altērūm	altēri, altērae, altēra
Gen.	alteriūs	alterōrum, -rārūm, -rōrum
Dat.	altēri	alteris
Acc.	altērūm, altēram, altērūm	alteros, alteras, altera
Abl.	altēro, altēra, altēro	alteris

8) talis (ἰρσ. θηλ.) tale (οὐδ.) τοιοῦτος, -αὐτή, -οῦτον. Ἐπίθετον δικατάληκτον.

9) tantus, tanta, tantum: τηλικούτος, -αὐτή, -οῦτον. Ἐπίθετον τρικατάληκτον.

10) tot (ἄκλιτον) = τοσοῦτοι, -αὐται -αὐτα.

11) totīdem (ἄκλιτον) = ἕτεροι τοσοῦτοι.

Δ' Αναφορικά.

1) qui, quae, quod : ὅς, ἡ, ὅ.

	<i>Singularis</i>	<i>Pluralis</i>
Nom.	qui, quae, quod	qui, quae, quae
Gen.	cuius	quorum, quarum, quorum
Dat.	cui	quibus
Acc.	quem, quam, quod	quos, quas, quae
Abl.	quo, qua, quo	quibus

2) qualis (ἄρσ. θηλ.) quale (οὐδ.) = οἷος (ἐπίθ. δικατάληκτον).

3) quantus -a -um = ἡλικός (ἐπίθετον τρικατάληκτον).

4) uter, utra, utrum = ὀπότερος (ἐπίθετον τρικατάληκτον μετὰ ἐν. γενικῆς; utrius καὶ δοτ. utri § 46, β').

5) quot (ἄκλιτον) = ὅσοι.

ΣΗΜ. Προστιθεμένου τοῦ μορίου cunque εἰς τὰς ἀνωτέρω ὀριστικὰς ἀναφορικὰς ἀντωνυμίας (pronomina relativa definita) σχηματίζονται αἱ ἐξῆς ἀόριστοι ἀναφορικά ἀντωνυμίας (pron. relativa indefinita), αἵτινες κλίνονται ὡς καὶ αἱ ὀριστικαὶ ἀκλίτου μένοντος τοῦ -cunque.

6) quicumque, quaecumque, quodcumque : ὅστισδήποτε, γεν. cuiuscumque. δοτ. cuicumque κτλ.

7) qualiscumque, qualecumque : οἷοσδήποτε.

8) quantuscumque, quantacumque, quantumcumque : ὅσον-δήποτε μέγας.

9) utercumque, utracumque, utrumcumque : ὀποτεροσδήποτε.

10) quotcumque = ὅσοιδήποτε. *Ἐτι δὲ καὶ ἡ

11) quotquot = ὅσοιδήποτε.

Ε' Ἐρωτηματικά.

1) quis (ἄρσ. θηλ.), quid (οὐδ.)? = τίς; τί; (οὐσιαστικὴ συνήθως).

	<i>Singularis</i>	<i>Pluralis</i>
Nom.	quis	quid
Gen.	cuius	qui, quae, quae (κτλ. ὡς ἡ ἀναφορικὴ)
Dat.	cui	
Acc.	quem	quid
Abl.	quo	

- 2) qui, quae, quod? = ποῖος -α -ον; (ἐπιθετική). Κλίνεται ὡς καὶ ἡ ἀναφορική qui, quae, quod.
- 3) uter, utra, utrum? = πότερος -α -ον; (ὡς ἡ ἀναφορική).
- 4) quantus, -a, -um? = πηλίκος -η -ον; (ὡς ἡ ἀναφορική).
- 5) qualis, quale? = ποῖός τις; (ὡς ἡ ἀναφορική).
- 6) quot? = πόσοι; (ἄκλιτον).
- 7) quisnam, quidnam? τίς δὴ; Κλίνεται μόνον τὸ quis, τὸ δὲ nam μένει ἄκλιτον.
- 8) quinam, quaenam, quodnam? ποῖος δὴ; Κλίνεται τὸ qui μόνον, ἄκλιτον τὸ nam.

ζ' Ἀόριστοι.

- 1) aliquis, aliquis
- 2) quis, quid
- 3) quisquam, quidquam
- 4) quisque, quidque: ἕκαστος, -η, -ον.
 Πᾶσαι αὗται κλίνονται ὡς ἡ ἐρωτηματικὴ quis, quid ἀκλίτων μενόντων τοῦ quam καὶ que.
- 5) quidam, quaedam, quiddam: τίς, τί. Ἐνικ. αἰτ. quendam, quandam, γεν. πληθ. quorundam, quarundam.
- 6) aliqui, aliqua, aliquod: τίς, τί. Κλίνεται ὡς ἡ ἀναφορική qui, quae, quod, πλὴν ὅτι ἡ ἐν. ὀνομαστικὴ τοῦ θηλυκοῦ καὶ ἡ πληθ. ὀνομαστικὴ καὶ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδέτερου εἶναι aliqua.
- 7) quisque, quaeque, quodque: ἕκαστος, -η, -ον. Κλίνεται τὸ μὲν ἄρσ. ὡς ἡ ἐρωτηματικὴ quis, τὸ δὲ θηλυκὸν καὶ οὐδέτερον ὡς ἡ ἀναφορική quae, quod· τὸ que ἄκλιτον.
- 8) quidam, quaedam, quoddam: τίς, τί. Κλίνεται ὡς ἡ ἀναφορική μὲ ἄκλιτον τὸ dam. Ἐνικ. αἰτ. quendam, quandam, γεν. πληθ. quorundam, quarundam.
- 9) aliquot (ἄκλ.) = τινές.
- 10) uterque, utraque, utrumque: ἑκάτερος (ὡς ἡ ἀναφορική, τὸ que ἄκλιτον).
- 11) ullus, ulla, ullum: τίς. } Ἐπίθ. τρικατάλ. μετὰ γεν.
- 12) nullus, nulla, nullum: οὐδείς. } ἐν. εἰς -ius καὶ δοτ. εἰς -i.

- 13) nemo=οὐδείς, γεν. nullius, δοτ. nemini, αἰτ. neminem
ἀφαιρ. nullo. Οὐδ. nihil=οὐδέν, γεν. nullius rei, δοτ. nulli
rei, αἰτ. nihil ἀφ. nulla re.
- 14) ambo, ambae, ambo (πληθ.)· ἄμφω, ἀμφοτέρω, -αι, -α.
Κλίνεται ὡς τὸ ἀριθμητικὸν duo, duae, duo.
- 15) alter, altera, alterum: ἕτερος (ὡς ἡ δεικτική).
- 16) alius, alia, aliud: ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο. Αὕτη κλίνεται ὡδε·

	<i>Singularis</i>	<i>Pluralis</i>
Nom.	alius, alia, aliud	alii, aliae, alia
Gen.	alius	aliorum, aliarum, aliorum
Dat.	alii	aliis
Acc.	alium, aliam, aliud	alios, alias, alia
Abl.	alio, alia, alio	aliis

ΣΗΜ. Ἡ κατάληξις ius τῆς γενικῆς τῶν ἀντωνυμιῶν ille, iste, ipse, alter, uter, ullus, nullus καὶ alius ἔχει παρὰ τὸν κανόνα (§ 5) τὸ ἰ μακρόν.

• Η ἤ μα α τ α

§ 63. *Παρεπόμενα τοῦ ῥήματος.* Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ γλώσσῃ τὰ παρεπόμενα τοῦ ῥήματος εἶναι διάθεσις, φωνή, ἔγκλισις, χρόνος, ἀριθμός, πρόσωπον καὶ συζυγία.

α' *Διάθεσις.* Αἱ διαθέσεις (genera verbi) εἶναι τρεῖς· ἐνεργητική, παθητική καὶ οὐδετέρα: amo (ἀγαπῶ), amor (ἀγαπῶμαι). dormio (καθεύδω)¹.

Τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα εἶναι μεταβατικά (intransitiva), amo deum: ἀγαπῶ τὸν θεόν, καὶ ἀμετάβατα (intransitiva), curro: τρέχω.

β' *Φωνή.* Αἱ φωναὶ (formae) εἶναι δύο, ἐνεργητικὴ εἰς -ο (am-ο), καὶ παθητικὴ εἰς -οr (am-οr).

γ' *Ἐγκλισις.* Αἱ ἐγκλίσεις (modi) εἶναι τρεῖς, ὀριστικὴ (indicativus), ὑποτακτικὴ (coniunctivus) καὶ προστακτικὴ (imperativus).

(1) Ἡ μέση διάθεσις ἐν τῇ Λατινικῇ ἐκφράζεται συνήθως περιφραστικῶς διὰ τῶν ἐνεργητικῶν ῥημάτων καὶ τῆς ἀντωνυμίας se: lavare se: λούεσθαι. Ὀλίγα εἶναι τὰ μονολεκτικὰ μέσα: moveri, iactari, versari, effundi καὶ εἴ τι ἄλλο.

Ὡς δὲ τὰ ῥήματα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, οὕτω καὶ τὰ τῆς Λατινικῆς ἔχουσι καὶ ὀνομαστικούς τύπους, τοὺς ἑξῆς·

α) τὸ ἀπαρέμφατον (infinitivum), β) τὴν μετοχὴν (participium), γ) τὸ σουπίνον (supinum), δ) τὸ γερούνδιον (gerundium), καὶ ε) τὸ γερουνδίβιον (gerundivum).

δ') Χρόνος. Οἱ χρόνοι (tempora) εἶναι ἑξ· ἐνεστώς (praesens), παρατατικός (imperfectum), μέλλων (futurum), παρακείμενος (perfectum), ὑπερσυντέλικος (plusquamperfectum) καὶ τετελεσμένος μέλλων (futurum exactum).

ε') Ἀριθμός. Οἱ ἀριθμοὶ (numeri) εἶναι δύο, ἐνικός (singularis) καὶ πληθυντικός (pluralis).

ς') Πρόσωπον. Τὰ πρόσωπα (personae) εἶναι τρία· πρῶτον, δεύτερον καὶ τρίτον.

ζ') Συζυγία. Αἱ συζυγίαι (coniugationes) εἶναι τέσσαρες διακρινόμεναι ἐκ τοῦ ἐνεστώτος τῆς ἀπαρεμφάτου· καὶ τῆς μὲν πρώτης συζυγίας τὰ ῥήματα ἐν τῇ ἀπαρεμφάτῳ τοῦ ἐνεστώτος λήγουσιν εἰς -āre, τῆς δευτέρας εἰς -ēre, τῆς τρίτης εἰς -ēre, καὶ τῆς τετάρτης εἰς -īre.

§ 64. Κλίσις τοῦ βοηθητικοῦ ῥήματος *esse* = εἶναι

I. INDICATIVUS

II. CONIUNCTIVUS

Praesens

Sing. $\left\{ \begin{array}{l} \text{sum} = \text{εἰμί} \\ \text{es} = \text{εἶ} \\ \text{est} = \text{ἐστί κτλ.} \end{array} \right.$

sim
sis
sit

Plur. $\left\{ \begin{array}{l} \text{sumus} \\ \text{estis} \\ \text{sunt} \end{array} \right.$

simus
sitis
sint

Imperfectum

Sing. $\left\{ \begin{array}{l} \text{eram} \\ \text{eras} \\ \text{erat} \end{array} \right.$

essem
esses
esset

Plur. $\left\{ \begin{array}{l} \text{erāmus} \\ \text{erātis} \\ \text{erant} \end{array} \right.$

essēmus
essētis
essent

Futurum

Sing.	{	ero	}	futūrus	}	sim		
		eris		-a		sis		
		erit		-um		sit		
Plur.	{	erimus	}	futūri	}	simus		
		eritis		-ae		sitis		
		erunt		-a		}	}	sint

Perfectum

Sing.	{	fui	}	fuërim		
		fuisti		fuëris		
		fuit		fuërit		
Plur.	{	fuimus	}	fuerimus		
		fuistis		fueritis		
		fuērunt (fuëre)		}	}	fuerint

Plusquam perfectum

Sing.	{	fuëram	}	fuissem		
		fuëras		fuissem		
		fuërat		fuisset		
Plur.	{	fueramus	}	fuissemus		
		fueratis		fuissetis		
		fuërant		}	}	fuisserent

Futurum exactum

Sing.	{	fuëro	}	} Ἑλλείπει.
		fuëris		
		fuërit		
Plur.	{	fuerimus	}	
		fueritis		
		fuerint		

III. IMPERATIVUS

<i>Sing.</i>	2. es καὶ esto	<i>Plur.</i>	2. este καὶ estote
	3. esto		3. suntο.

IV. INFINITIVUS

- Praesens* : esse.
Perfectum : fuisse.
Futurum : futurum, -am, -um esse ἢ fore, futuros, -as, -a esse ἢ fore.

V. PARTICIPIUM

Praesens : (ens).

Futurum : futūrus -a -um.

Παρατηρήσεις

α' Το sum στερείται σουπίνου και γερουνδίου.

β' Ἡ μετοχή τοῦ ἐνεστώτος (ens) εἶναι εὐχρηστος μόνον ἐν συνθέσει : absens=ἰπών, praesens=παρών.

Κατὰ τὸ sum κλίνονται καὶ τὰ σύνθετα absum=ἄπειμι, praesum=πάρειμι, desum=ἐλλείπω, adsum=πάρειμι κτλ.

Παραδείγματα τῆς κλίσεως τῶν τεσσάρων συζυγιῶν

§ 65. Ἡ κλίσις τῶν ῥημάτων ἔχει ὡς βᾶσιν τὸ ῥηματικὸν θέμα καθόλου, ἰδίᾳ δὲ τὸ θέμα χρόνων τινῶν τοῦ ῥήματος, οἵτινες λέγονται πρωτότυποι καὶ εἶναι τρεῖς· ὁ ἐνεστώς καὶ παρεκκείμενος τῆς ὀριστικῆς καὶ τὸ σουπίνον.

Ἐκ τῶν χρόνων τούτων διὰ μεταβολῆς τῶν καταλήξεων σχηματίζονται οἱ λοιποί. Ὅθεν πρῶτον ἀνάγκη νὰ γνωρίζωμεν τοὺς πρωτότυπους χρόνους ἐκάστου ῥήματος.

Α' Συζυγία. amo: ἀγαπῶ ῥηματ. θέμα ama ἐνεστώς ὀριστ. (ama-o) amo, παρακ. amāv-i, σουπίνον amāt-um, ἀπαρέμφ. amā-re.

Β' Συζυγία. moneo: ὑπομιμνήσκω ῥηματ. θέμα mone ἐνεστώς ὀριστ. mone-o, παρακ. monu-i σουπ. monūt-um καὶ ἀπαρέμφ. monē-re.

Γ' Συζυγία. lego: ἀναγιγνώσκω ῥημ. θέμα: leg, ἐνεστ. leg-o, παρακ. leg-i, σουπ. lect-um, ἀπαρ. leg-ere.

Δ' Συζυγία. audio, ἀκούω ῥημ. θέμα. audi, ἐνεστ. audi-o, παρακείμεν. audiv-i, σουπ. audit-um, ἀπαρ. audī-re.

ΣΗΜ. Τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ συμπίπτει πρὸς τὸ ῥηματικὸν θέμα.

A' Ἑνεργητικὴ φωνή

I. INDICATIVUS

Praesens

amo	mone-o	leg-o	audi-o
ama-s	mone-s	leg-i-s	audi-s
ama-t	mone-t	leg-i-t	audi-t
amā-mus	monē-mus	leg-ī-mus	audī-mus
amā-tis	monē-tis	leg-ī-tis	audī-tis
ama-nt.	mone-nt.	leg-u-nt.	audi-u-nt.

Imperfectum

(προσλαμβάνει εἰς τὸ θέμα τοῦ ἑνεστώτος τὴν κατάληξιν bam ἐν τῇ α' καὶ β' συζυγ., ēbam δ' ἐν τῇ γ' καὶ δ').

amā-bam	monē-bam	leg-ēbam	audi-ēbam
ama-bas	mone-bas	leg-ebas	audi-ebas
ama-bat	mone-bat	leg-ebat	audi-ebat
ama-bāmus	mone-bāmus	leg-ebāmus	audi-ebāmus
ama-bātis	mone-bātis	leg-ebātis	audi-ebātis
amā-bant.	monē-bant.	leg-ēbant.	audi-ēbant.

Futurum

(προσλαμβάνει εἰς τὸ θέμα τοῦ ἑνεστώτος τὴν κατάληξιν bo ἐν τῇ α' καὶ β' συζυγ., am δ' ἐν τῇ γ' καὶ δ').

amā-bo	monē-bo	leg-am	audi-am
ama-bis	mone-bis	leg-es	audi-es
ama-bit	mone-bit	leg-et	audi-et
ama-bīmus	mone-bīmus	leg-ēmus	audi-ēmus
ama-bītis	mone-bītis	leg-ētis	audi-ētis
amā-bunt.	mone-bunt.	leg-ent.	audi-ent.

Perfectum

amāv-i	monu-i	leg-i	audīv-i
amāv-isti	monu-isti	leg-isti	audiv-isti
amāv-it	monu-it	leg-it	audiv-it
amāv-īmus	monu-īmus	leg-īmus	audiv-īmus
amāv-istis	monu-istis	leg-istis	audiv-istis
amāv-ērunt	monu-ērunt	leg-ērunt	audiv-ērunt
(amāv-ēre)	(monu-ēre)	(leg-ēre)	(audiv-ēre).

Plusquam perfectum

(προσλαμβάνει τὴν κατάληξιν *eram* εἰς τὸ θέμα τοῦ παρακειμ.).

amav-eram	monu-eram	leg-eram	audiv-eram
amav-eras	monu-eras	leg-eras	audiv-eras
amav-erat	monu-erat	leg-erat	audiv-erat
amav-erāmus	monu-erāmus	leg-erāmus	audiv-erāmus
amav-erātis	monu-erātis	leg-erātis	audiv-erātis
amav-erant.	monu-erant.	leg-erant.	audiv-erant.

Futurum exactum

(προσλαμβάνει τὴν κατάληξιν *ero* εἰς τὸ θέμα τοῦ παρακειμένου).

amav-ero	monu-ero	leg-ero	audiv-ero
amav-eris	monu-eris	leg-eris	audiv-eris
amav-erit	monu-erit	leg-erit	audiv-erit
amav-erimus	monu-erimus	leg-erimus	audiv-erimus
amav-eritis	monu-eritis	leg-eritis	audiv-eritis
amav-erint.	monu-erint.	leg-erint.	audiv-erint.

II. CONIUNCTIVUS

Praesens

(προσλαμβάνει εἰς τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς τὴν κατάληξιν *am*, ἧτις ἐν τῇ *α'* συζυγίᾳ συγχωνεύεται μετὰ τοῦ χαρακτηρισ α εἰς *em*).

am-em	monē-am	leg-am	audi-am
am-es	monē-as	leg-as	audi-as
am-et	monē-at	leg-at	audi-at
am-ēmus	monē-amus	leg-amus	audi-amus
am-ētis	monē-atis	leg-atis	audi-atis
am-ent.	monē-ant.	leg-ant.	audi-ant.

Imperfectum

(προσλαμβάνει εἰς τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς τὴν κατάληξιν *-rem* ἐν τῇ *α'*, *β'* καὶ *δ'* συζυγίᾳ, *erem* *δ'* ἐν τῇ *γ'*).

amā-rem	monē-rem	leg-erem	audi-rem
amā-res	monē-res	leg-eres	audi-res
amā-ret	monē-ret	leg-eret	audi-ret
ama-rēmus	monē-rēmus	leg-erēmus	audi-rēmus
ama-rētis	monē-rētis	leg-erētis	audi-rētis
amā-rent.	monē-rent.	leg-erent.	audi-rent.

Futurum

(σχηματίζεται περιφραστικῶς ἐκ τῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος καὶ τοῦ sim, sis, sit...).

amatūrus-a -um, sim sis, sit	monitūrus-a -um, sim, sis, sit	lectūrus-a -um, sim, sis, sit,	auditūrus -a -um, sim sis, sit,
amatūri-ae -a, simus, sitis sint.	monitūri-ae -a, simus, sitis sint.	lectūri-ae-a simus, sitis, sint.	auditūri-ae -a, simus, sitis, sint.

Perfectum

(προσλαμβάνει τὴν κατάληξιν -erim εἰς τὸ θέμα τοῦ παρακειμένου τῆς ὀριστικῆς).

amav-erim	monu-erim	leg-erim	audiv-erim
amav-eris	monu-eris	leg-eris	audiv-eris
amav-erit	monu-erit	leg-erit	audiv-erit
amav-erimus	monu-erimus	leg-erimus	audiv-erimus
amav-eritis	monu-eritis	leg-eritis	audiv-eritis
amav-erint.	monu-erint.	leg-erint.	audiv-erint.

Plusquam perfectum

(προσλαμβάνει τὴν κατάληξιν issem εἰς τὸ θέμα τοῦ παρακειμένου τῆς ὀριστικῆς).

amav-issem	monu-issem	leg-issem	audiv-issem
amav-isses	monu-isses	leg-isses	audiv-isses
amav-isset	monu-isset	leg-isset	audiv-isset
amav-issēmus	monu-issēmus	leg-issēmus	audiv-issēmus
amav-issētis	monu-issētis	leg-issētis	audiv-issētis
amav-issent.	monu-issent.	leg-issent	audiv-issent.

III. IMPERATIVUS

ἐν τῇ α', ε' καὶ δ' συζυγίᾳ παραλαμβάνεται αὐτὸ τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς, ἐν δὲ τοῖς ῥήμασι τῆς γ' συζυγίας τὸ θέμα μεθ' ἑνὸς e).

Sing. 2. amaxai amāto	mone καὶ mo- nēto	leg-e καὶ leg- ito	audi καὶ audī- to
3. amato	monēto	legito	audī-to
Plur. 2. amate καὶ amatōte	monē-te καὶ monetōte	leg-ite καὶ legi- tōte	audite καὶ au- ditōte
3. amanto.	monento.	leg-unto.	audi-u-nto.

IV. INFINITIVUS

Praesens

(προλαμβάνει εἰς τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς τὴν κατάληξιν -re, ἐν δὲ τῇ γ' συζυγίᾳ ěre).

amā-re. | monē-re. | leg-ěre. | audī-re.

Futurum

(σχηματίζεται περιφραστικῶς ἐκ τῆς αἰτιατικῆς τῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος καὶ τοῦ esse).

amatūrum		monitūrum		lectūrum		auditūrum
-am -um esse		-am -um esse		-am -um esse		-am -um esse
amatūros -as		monitūros -as		lect-ūros -as		auditūros -as
-a -esse.		-a esse.		-a esse.		-a esse.

Perfectum

(προλαμβάνει τὴν κατάληξιν -isse εἰς τὸ θέμα τοῦ παρακειμένου τῆς ὀριστικῆς).

amav-isse. | monu-isse. | leg-isse. | audiv-isse.

V. GERUNDIUM

(προλαμβάνει εἰς τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς τὰς καταλήξεις ndi, ndo, ndum ἐν τῇ α' καὶ β' συζυγίᾳ, endi, endo, endum ἐν τῇ γ' καὶ δ').

Gen. ama-ndi		mone-ndi		leg-endi		audi-endi
Dat. ama-ndo		mone-ndo		leg-endo		audi-endo
Acc. ama-ndum		mone-ndum		leg-endum		audi-endum
Abl. ama-ndo.		mone-ndo.		leg-endo.		audi-endo.

VI. SUPINUM

Acc. amat-um		monit-um		lect-um		audit-um
Abl. amat-u.		monit-u.		lect-u.		audit-u.

VII. PARTICIPIUM

Praesens

(προλαμβάνει εἰς τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς τὴν κατάληξιν -ns ἐν τῇ α' καὶ β' συζυγίᾳ, ens δὲ ἐν τῇ γ' καὶ δ').

ama-ns, -ntis | mone-ns, -ntis | leg-ens, -ntis | audi-ens-ntis.

Futurum

(προσλαμβάνει τὴν κατάληξιν ūrus -a -um εἰς τὸ θέμα τοῦ σου-
πίνου).

amat-ūrus	monit-ūrus	lect-ūrus	audit-ūrus
-ura -urum.	-ura -urum.	-ura -urum.	-ura -urum.

B' Παθητικὴ φωνή

§ 66. Ὁ παρακείμενος, ὑπερσυντέλικος καὶ τετελεσμένος μέλλον
τῆς παθητικῆς φωνῆς σχηματίζονται περιφραστικῶς διὰ τῆς παθητικῆς
μετοχῆς καὶ τοῦ sum. Οἱ δὲ λοιποὶ χρόνοι σχηματίζονται ἐκ τῶν
ἀντιστοίχων τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς, ἔχοντες κατάληξεις ἀντὶ τῆς ο
-or, ἀντὶ τῆς bam -bar, ἀντὶ τῆς am -ar καὶ ἀντὶ τῆς em -er.

I. INDICATIVUS

Praesens

amo-r	mone-or	leg-or	audi-or
amā-ris	monē-ris	leg-ē-ris	audi-ris
amā-tur	monē-tur	leg-ī-tur	audi-tur
amā-mur	monē-mur	leg-ī-mur	audi-mur
ama-mīni	mone-mīni	leg-i-mīni	audi-mīni
ama-ntur.	monē-ntur.	leg-u-ntur.	audi-u-ntur.

Imperfectum

amā-bar	monē-bar	leg-ēbar	audi-ēbar
ama-bāris	mone-bāris	leg-ebāris	audi-ebāris
ama-bātur	mone-bātur	leg-ebātur	audi-ebātur
ama-bāmur	mone-bāmur	leg-ebāmur	audi-ebāmur
amabamīni	mone-bamīni	leg-ebamīni	audi-ebamīni
ama-bantur	mone-bantur.	leg-ebantur.	audi-ebantur.

Futurum

amā-bor	monē-bor	leg-ar	audi-ar
ama-bēris	mone-bēris	leg-ēris	audi-ēris
ama-bītur	mone-bītur	leg-ētur	audi-ētur
ama-bīmur	mone-bīmur	leg-ēmur	audi-ēmur
ama-bimīni	mone-bimīni	leg-emini	audi-emini
ama-buntur.	mone-buntur.	leg-entur.	audi-entur.

Perfectum

amatus-a-um	monitus-a-um	lectus-a-um	auditus-a-um
sum, es, est	sum, es, est	sum, es, est	sum, es, est
amati-ae-a	moniti-ae-a	lecti-ae-a	auditi-ae-a
sumus, estis, sunt.	sumus, estis, sunt.	sumus, estis sunt.	sumus, estis, sunt.

Plusquam perfectum

amatus-a-um	monitus-a-um	lectus-a-um	auditus-a-um
eram,-as, erat	eram,-as, erat	eram,-as, erat	eram,-as, erat
amati-ae-a	moniti-ae-a	lecti-ae-a	auditi-ae-a
erāmus, erātis erant.	erāmus, erātis erant.	erāmus, erātis erant.	erāmus, erātis erant.

Futurum exactum

amatus-a-um	monitus-a-um	lectus-a-um	auditus-a-um
ero, eris, erit	ero, eris, erit	ero, eris, erit	ero, eris, erit
amati-ae-a	moniti-ae-a	lecti-ae-a	auditi-ae-a
erīmus, erītis, erunt.	erīmus, erītis, erunt.	erīmus, erītis, erunt.	erīmus, erītis, erunt.

II. CONIUNCTIVUS

Praesens

ame-r	mone-ar	leg-ar	audi-ar
amē-ris	mone-aris	leg-āris	audi-aris
amē-tur	mone-atur	leg-atur	audi-atur
amē-mur	mone-āmur	leg-āmur	audi-āmur
ame-mīni	mone-amīni	leg-amīni	audi-amīni
ame-ntur.	mone-antur.	leg-antur.	audi-antur.

Imperfectum

amā-rer	monē-rer	leg-ērer	audi-rer
amā-rēris	mone-rēris	leg-erēris	audi-rēris
amā-rētur	mone-rētur	leg-erētur	audi-rētur
amā-rēmur	mone-rēmur	leg-erēmur	audi-rēmur
amā-rēmīni	mone-rēmīni	leg-erēmīni	audi-remīni
amā-rentur.	mone-rentur.	leg-erēntur.	audi-rentur.

Perfectum

amatus-a-um	monitus-a-um	lectus-a-um	auditus-a-um
sim, sis, sit	sim, sis, sit	sim, sis, sit	sim, sis, sit
amati-ae-a	moniti-ae-a	lecti-ae-a	auditi-ae-a
simus, sitis,	simus, sitis,	simus, sitis,	simus, sitis,
sint.	sint.	sint.	sint.

Plusquam perfectum

amatus-a-um	monitus-a-um	lectus-a-um	auditus-a-um
essem, -es, -et	essem, -es, -et	essem, -es, -et	essem, -es, -et
amati-ae-a	moniti-ae-a	lecti-ae-a	auditi-ae-a
essēmus,	essēmus,	essēmus,	essēmus,
essētis, essent.	essētis, essent.	essētis, essent.	essētis, essent.

III. IMPERATIVUS

(προσλαμβάνει εἰς τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς τὴν κατάληξιν re ἐν τῇ α', β' καὶ δ' συζυγίᾳ, ἔρε δ' ἐν τῇ γ').

2: amā-re καὶ	monē-re καὶ	leg-ēre καὶ	audī-re καὶ
amā-tor	monē-tor	leg-ītor	audī-tor
3: ama-tor	monē-tor	leg-ītor	audī-tor
2: ama-mīni	monē-mīni	leg-imīni	audi-mīni
3: ama-ntor.	monē-ntor	leg-untor.	audi-untor.

IV. INFINITIVUS

Praesens

(προσλαμβάνει εἰς τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς τὴν κατάληξιν ri ἐν τῇ α', β' καὶ δ' συζυγίᾳ, ἰ δ' ἐν τῇ γ').

amā-ri	monē-ri.	leg-i	audī-ri.

Perfectum

amātum-am	monītum-am	lectum-am	audītum-am
-um esse	-um esse	-um esse	-um esse
amātos-as-a	monītos-as-a	lectos-as-a	audītos -as -a
esse.	esse.	esse.	esse.

Futurum

(σύνθετος ἐκ τοῦ σουπίνου καὶ τοῦ iri).

amātum iri.	monītum iri.	lectum iri.	audītum iri.

V. PARTICIPIUM

Perfectum

(προσλαμβάνει τὴν κατάληξιν -us εἰς τὸ θέμα τοῦ σουπίου).

amāt-us, a, -um.		monīt-us,-a -um.		lect-us,-a-um		audīt-us,-a, -um

VI. GERUNDIVUM

(προσλαμβάνει εἰς τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς τὰς καταλή-
ndus -nda -ndum ἐν τῇ α' καὶ β' συζυγίᾳ, καὶ endus -enda
endum ἐν τῇ γ' καὶ δ').

ama-ndus		mone-ndus		leg-endus		audi-endus
ama-nda		mone-nda		leg-enda		audi-enda
ama-ndum.		mone-ndum.		leg-endum.		audi-endum.

Ῥήματα ἀποθετικά

§ 67. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ γλώσσῃ ὑπάρχουσι ῥήματα ἀποθετικά (deponentia), δηλαδή ῥήματα ἀπαντῶντα ἐν μόνῃ τῇ παθητικῇ φωνῇ μετὰ διαθέσεως ὁμῶς ἐνεργητικῆς ἢ καὶ οὐδετέρας. Κλίνονται δὲ ταῦτα ὡς καὶ τὰ λοιπὰ ῥήματα κατὰ τὰ ἐξῆς παραδείγματα.

A' horto-r παραινῶ.		B' vere-or αἰδοῦμαι.		Γ' sequ-or ἔπομαι.		Δ' blandi-or κολακεύω.

I. INDICATIVUS

Praesens

horto-r		vere-or		sequ-or		blandi-or
hortā-ris		verē-ris		sequ-ē-ris		blandī-ris
hortā-tur		verē-tur		sequ-ī-tur		blandī-tur
hortā-mur		verē-mur		sequ-ī-mur		blandī-mur
horta-mīni		verē-mīni		sequ-i-mīni		blandi-mīni
horta-ntur		vere-ntur		sequ-u-ntur		bandi-u-ntur.

Imperfectum

hortā-bar	verē-bar	sequ-ēbar	blandi-ēbar
horta-bāris	vere-bāris	sequ-ebaris	blandi-ebāris
horta-bātur	vere-bātur	sequ-ebātur	blandi-ebātur
horta-bāmur	vere-bāmur	sequ-ebāmur	blandi-ebāmur
horta-bamīni	vere-bamīni	sequ-ebamīni	blandi-ebamīni
horta-bantur.	vere-bantur.	sequ-ebantur	blandi-ebantur

Futurum

hortā-bor	verē-bor	sequ-ar	blandi-ar
horta-bēris	vere-bēris	sequ-eris	blandi-eris
horta-bitur	vere-bitur	sequ-etur	blandi-etur
horta-bimur	vere-bimur	sequ-emur	blandi-emur
horta-bimīni	vere-bimīni	sequ-emīni	blandi-emīni
horta-buntur.	vere-buntur.	sequ-entur.	blandi-entur.

Perfectum

hortātus-a-um	verītus-a-um	secūtus-a-um	blandītus-a-um
sum, es, est	sum, es, est	sum, es, est	sum, es, est
hortāti-ae-a	verīti-ae-a	secūti-ae-a	blandīti-ae-a
sumus, estis, sunt.	sumus, estis, sunt.	sumus, estis, sunt.	sumus, estis, sunt.

Plusquamperfectum

hortātus-a-um	verītus-a-um	secūtus-a-um	blandītus-a-um
eram, eras, erat	eram, eras, erat	eram, eras, erat	eram, eras, erat
hortāti-ae-a	verīti-ae-a	secūti-ae-a	blandīti-ae-a
erāmus, erātis, erant.	erāmus, erātis, erant.	erāmus, erātis, erant.	erāmus, erātis, erant.

Futurum exactum

hortātus-a-um	verītus-a-um	secūtus-a-um	blandītus-a-um
ero, eris, erit	ero, eris, erit	ero, eris, erit	ero, eris, erit
hortāti-ae-a	verīti-ae-a	secūti-ae-a	blandīti-ae-a
erimus, eritis, erunt.	erimus, eritis, erunt.	erimus, eritis, erunt.	erimus, eritis, erunt.

II. CONIUNCTIVUS

Praesens

hort-er	vere-ar	sequ-ar	blandi-ar
hort-ēris	vere-āris	sequ-āris	blandi-āris
hort-ētur	vere-ātur	sequ-ātur	blandi-ātur
hort-ēmur	vere-āmur	sequ-āmur	blandi-āmur
hort-emīni	vere-amīni	sequ-amīni	blandi-amīni
hort-entur.	vere-antur.	sequ-antur.	blandi-antur.

Imperfectum

hortā-rer	verē-rer	sequ-ērer	blandī-rer
horta-rēris	vere-rēris	sequ-erēris	blandi-rēris
horta-rētur	vere-rētur	sequ-erētur	blandi-rētur
horta-rēmur	vere-rēmur	sequ-erēmur	blandi-rēmur
horta-remīni	vere-remīni	sequ-eremīni	blandi-remīni
horta-rentur.	vere-rentur.	sequ-erentur.	blandi-rentur.

Futurum

hortatūrus-a-um	veritūrus-a-um	secutūrus-a-um	blanditūrus-a-um
sim, sis, sit	sim, sis, sit	sim, sis, sit	sim, sis, sit
hortatūri-ae-a	veritūri-ae-a	secutūri-ae-a	blanditūri-ae-a
simus, sitis, sint	simus, sitis, sint	simus, sitis, sint	simus, sitis, sint

Perfectum

hortatus-a-um	verītus-a-um	secūtus-a-um	blandītus-a-um
sim, sis, sit	sim, sis, sit	sim, sis, sit	sim, sis, sit
hortāti-ae-a	verīti-ae-a	secūti-ae-a	blandīti-ae-a
simus, sitis, sint	simus, sitis, sint	simus, sitis, sint	simus, sitis, sint

Plusquamperfectum

hortatus-a-um	verītus-a-um	secūtus-a-um	blandītus-a-um
essem, esses, esset	essem, esses, esset	essem, esses, esset	essem, esses, esset
hortāti-ae-a	verīti-ae-a	secūti-ae-a	blandīti-ae-a
essemus, essetis, essent.	essemus, essetis, essent.	essemus, essetis, essent.	essemus, essetis, essent.

III. IMPERATIVUS

Sing. 2. hortā-re xal	verē-re xal	sequ-ere xal	blandī-re xal
hortā-tor	verē-tor	sequ-itor	blandī-tor
3. hortā-tor	verē-tor	sequ-itor	blandī-tor
Plur. 2. hortā-mīni	vere-mīni	sequ-imīni	blandi-mīni
3. hortā-ntor.	vere-ntor.	sequ-untor.	blandi-u-ntor

IV. INFINITIVUS

Praesens

hortā-ri	verē-ri	sequ-i	blandī-ri

Perfectum

hortātum	verītum	secūtum	blanditum
-am-um esse	-am-um esse	-am-um esse	-am-um esse
hortātos	verītos	secūtos	blandītos
-as-a esse.	as-a esse.	as-a esse.	as-a esse.

Futurum

hortatūrum	veritūrum	secutūrum	blanditūrum
-am-um esse	-am-um esse	-am-um esse	-am-um esse
hortatūros	veritūros	secutūros	blanditūros
-as-a esse.	-as-a esse.	-as-a esse.	-as-a esse.

V. SUPINUM

hortāt-um	verīt-um	secūt-um	blandīt-um
hortāt-u	verīt-u.	secūt-u.	blandīt-u.

VI. GERUNDIUM

Gen. hortā-ndi	vere-ndi	sequ-endi	blandi-endi
Dat. hortā-ndo	vere-ndo	sequ-endo	blandi-endo
Acc. hortā-ndum	vere-ndum	sequ-endum	blandi-endum
Abl. hortā-ndo	vere-ndo	sequ-endo	blandi-endo

VII. GERUNDIVUM

hortā-ndus	vere-ndus	sequ-endus	blandi-endus
-a-um.	-a-um.	-a-um.	-a-um.

VIII. PARTICIPIUM

Praesens

hortā-ns, -ntis	vere-ns, -ntis	sequ-ens, -ntis	blandi-ens, -ntis

Perfectum

hortātus-a-um	verītus-a-um	secūtus-a-um	blandītus-a-um

Futurum

hortatūrus-a-um	veritūrus-a-um	secutūrus-a-um	blanditūrus-a-um

§ 68. Παρατήρησις. Πλὴν τῶν τύπων τῆς παθητικῆς φωνῆς τὰ ἀποθετικὰ ῥήματα ἔχουσι καὶ ἐκ τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τὸν μέλλοντα τῆς ὑποτακτικῆς καὶ ἀπαρεμφάτου, τὸ σουπίνον, τὸ γερούνδιον καὶ τὴν μετοχὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ μέλλοντος. Ἐκ δὲ τῆς παθητικῆς φωνῆς δὲν ἔχουσι τὸν μέλλοντα τῆς ἀπαρεμφάτου.

Ἄκλιτα μέρη τοῦ λόγου

Α'. Ἐπιρρήματα

§ 69. Τὰ ἐπιρρήματα τῆς Λατινικῆς γλώσσης εἶναι ἤτοι πρωτότυπα (*adverbia primitiva*) ἢ παράγωγα (*adverbia derivata*).

Τὰ πρωτότυπα εἶναι ὀλίγα: *vix* = μόλις, *sic* = οὕτω, *satis* = ἱκανῶς, *tum* = τότε, *nunc* = νῦν, *cras* = αὔριον, *saepe* = πολλάκις, *diu* = πολὺν χρόνον, *deinde* = εἶτα κτλ.

Τὰ δὲ παράγωγα γίνονται ἐξ ὀνομάτων, ἀντωνυμιῶν καὶ ῥημάτων καὶ καταλήγουσι

α εἰς -e: *male* = κακῶς (*malus* = κακός), *bene* = καλῶς (*bonus* = καλός), *misere* = ἀθλιῶς (*miser* = ἀθλιός).

β' εἰς *ter* ἢ *iter*: *celeriter* = ταχέως (*celer* = ταχύς). *leviter* = κούφως (*levis* = κούφος), *prudenter* = σωφρόνως (*prudens* = σώφρων).

γ' εἰς -itus: *caelitus* = οὐρανόθεν (*caelum* = οὐρανός).

δ' εἰς -im: *nominatim* = ὀνομαστί (*nomino* = ὀνομάζω).

ε' εἰς -bi, ἐξ ἀντωνυμιῶν: *i-bi* = ἐνταῦθα (*is* = οὗτος) *ibi*-dem = ἐν τῷ αὐτῷ (*i-dem* = ὁ αὐτός), *alī-bi* = ἄλλοθι (*alius* = ἄλλος), *alicū-bi* = πού (*aliquis* = τίς).

Ἐπιρρηματικῶς λαμβάνονται καὶ τινεσὶ οὐδέτερα ἐπιθέτων: *multum* = πολὺ (ἐπίρ.), *facile* = εὐκόλως. Ὁμοίως δὲ καὶ ἀφαιρετικαὶ τινεσ: *raro* = σπανίως, *forte* = τυχαίως, *magnopere* = μεγάλως, *falso* = ψευδῶς, *quō* (ποῖ, ὅποι,) *eō*, *eā*, *aliquo* κτλ.

Τὰ ἐξ ἐπιθέτων παραγόμενα ἐπιρρήματα τὰ μὲν ἐκ θετικῶν λήγουσιν εἰς -e ἢ (i) *ter*: *male* = κακῶς, *celeriter* = ταχέως, τὰ ἐκ συγκριτικῶν εἰς -us: *peius* = χειρόν (ἐπίρ.), καὶ τὰ ἐξ ὑπερθετικῶν ὁμοίως εἰς -e: *pessime* = κάκιστα, *fortissime* = γενναϊότατα.

Β'. Προθέσεις

§ 70. Αἱ προθέσεις τῆς Λατινικῆς γλώσσης εἶναι πολλαὶ καὶ συτάσσονται τινὲς μὲν μετ' αἰτιατικῆς, ἄλλαι μετ' ἀφαιρετικῆς καὶ ὀλίγαι ὅτε μὲν μετ' αἰτιατικῆς, ἄλλοτε δὲ μετ' ἀφαιρετικῆς.

Συνηθέστεραι εἶναι αἱ ἑξῆς·

in = ἐν, εἰς.

sub = ὑπό.

de = ἀπό.

a καὶ ab = ὑπό, ἀπό.

e καὶ ex = ἐκ, ἀπό.

per = διά.

propter = ἕνεκα

super = ὑπέρ.

sine = ἄνευ.

circa = περί.

contra = ἐπὶ (ἐναντίον).

ad = πρὸς.

post = μετά.

cum = σύν.

ante = πρό.

apud = παρά.

pro = ἀντί, πρὸ.

inter = ἐν, μετὰ (μεταξύ).

erga = πρὸς

ob = ἕνεκα.

praeter = πλὴν.

prope = παρὰ (ἐγγύς).

Γ. Σύνδεσμοι

§ 71. Οἱ σύνδεσμοι εἶναι ὡς καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσει πολλῶν εἰδῶν, καὶ συνηθέστεροι οἱ ἑξῆς :

1) συμπλεκτικοί: et, etiam = καί, nec, neque = οὔτε quoque = καί.

2) διαζευκτικοί: aut, vel = ἢ, sive = εἴτε, ἢ.

3) ἀντιθετικοί: sed = ἀλλά, autem = δέ, tamen = ὅμως δέ.

4) χρονικοί: cum = ὅτε, dum = ἐν ᾧ κτλ.

5) αἰτιολογικοί: nam, enim = διότι, cum = ἐπειδή.

6) ὑποθετικοί: si = εἰ, nisi = εἰ μὴ.

7) τελικοί: ut = ἵνα, quo = ὅπως.

8) συλλογιστικοί: igitur = οὖν, itaque = ὅθεν.

Δ'. Ἐπιφωνήματα

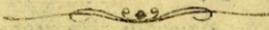
§ 72. Τὰ ἐπιφωνήματα καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ γλώσσῃ εἶναι ὀλίγα καὶ συνηθέστερα τὰ ἑξῆς:

- 1) χαρᾶς δηλωτικά: io = **ιώ**, ha = **ᾶ**.
- 2) λύπης: heu = **φεῦ**, vae = **οὔαι**.
- 3) θαυμασμῶ: o = **ὦ**, papae = **παπαί**.
- 4) εὐφημίας: euge = **εὔγε**.
- 5) κλητικόν: o = **ὦ**.

Τ Ε Λ Ο Σ

ΔΙΟΡΘΩΤΕΑ

Ἐν	σελ. 5	στίχῳ 14	ἀντὶ ὃ φιλὸν	γράφει	ὃ φιλὸν
»	»	29	» 10	» -er, -a, -um	» -er, -(e)ra, -(e)rum
»	»	»	» 26	» -er, -a, -um	» -er, -(e)ra, -(e)rum
»	»	30	» 19	» -er, -is, -e	» -er, -ris, -re
»	»	31	» 22	» felicia	» felicia
»	»	54	» 21	κέξ. ame-r	» am-er
				amē-ris	am-ēris
				amē-tur	am-ētur
				amē-mur	am-ēmur
				ame-mīni	am-emīni
				ame-ntur	am-entur.

Αριθμ. $\frac{\text{Πρωτ. 5632}}{\text{Διεκπ. 3532}}$

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 19 Ἀπριλίου 1896.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρὸς

τὸν κ. Θεοφ. Κακριδῆν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὸν νόμον ΒΤΓ' τῆς 12 Ἰουλίου 1895 περὶ διδακτικῶν βιβλίων τῆς μέσης καὶ δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ τὸ Βασιλικὸν Διάταγμα τῆς 10 Ὀκτωβρίου 1895 καὶ τὴν ἐκθέσιν τῆς οἰκείας ἐπιτροπείας τῶν κριτῶν τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῶν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα εἰσακτέων, γνωρίζομεν ὑμῖν ὅτι ἐγκρίνομεν τὴν γνώμην τῆς Ἐπιτροπείας ταύτης, ὅπως τὸ ὑμέτερον σύγγραμμα **Στοιχεῖα Λατινικῆς Γραμματικῆς**, τὸ κατὰ τὸν εἰρημένον νόμον ἐγκριθέν, εἰσαχθῆ ἔν τοις δημοσίοις, δημοσυντηρήτοις καὶ ἰδιωτικοῖς Ἑλληνικοῖς σχολείοις ἐπὶ **πέντε σχολικὰ ἔτη** ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1896—1897.

(Τ. Σ.)

Ὁ ὑπουργὸς

Δ. Γ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

35
388
167
490